

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo naša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Iz vsebine

Zunanje politični komentar
Sprehod po svetu
Delež Istre v slovenskem turizmu
Gospodarski komentar
Urejanje voda na Koprskem
Skrb za povečanje kmetijske proizvodnje
Postojnski družbeni plan
Spet se odpirajo šolska vrata
Moj prijatelj umetnik
Svejk v drugi svetovni vojni
Popravi sam
Kozmetični salon v Kopru
Sežanski občinski praznik
Vse okrog morja
Sport in šah
Roman in zanimivosti

SEŽANA JE PRAZNOVALA SVOJ OBČINSKI PRAZNIK

Na Krasu ne držijo križem rok

Občinski praznik v Sežani je vsako leto pomemben dogodek tako za prebivalce občinskega središča kot okoliških vasi, ki sodijo v to našo komuno. Ne samo zaradi tega, ker se tega dne spominjajo velikega zgodovinskega dogodka, ki sega daleč tja v leto 1941, ko so 28. avgusta prišli na to področje prvi partizani in zanesli ogenj upora, ki je zajel ves Kras in ni ugasnil vse dotlej, dokler ni poslednji okupator zapustil naše zemlje, ampak tudi zato, ker se vsako leto na ta dan zberejo občani in pregledajo plovce svojega enoletnega dela ter napredek, ki so ga dosegli tako

na gospodarskem kot na drugih področjih.

Ce primerjamo današnjo Sežano in njeno okolico s tisto, ki smo jo poznali pred leti, moremo z zadovoljstvom ugotoviti, da naši Kraševci ne držijo križem rok. Odveč bi bilo na tem mestu ponavljati že več kot znane razmere, ki so nastale v tem kraju, ko je bil odrezan od svojega industrijskega središča in se nenadoma znašel na stopnji gospodarsko najslabše razvitih in pasivnih področij. Ostane pa dejstvo, da so bili potrebni neverjetni napor ne samo ljudske oblasti, ampak vsega prebivalstva, da se je izkopal iz tega in začelo postopoma ublaževati posledice takega stanja v gospodarstvu.

Danes je drugače. Lahko rečemo, da so se razmere bistveno spremenile. Štiri in pol milijarde dinarjev, ki so jih doslej investirali v najrazličnejše objekte, že rodijo sadove in rezultati kažejo, da so ta sredstva uporabili kot dobri gospodarji. Zrasla je vrsta industrijskih podjetij, kot so: Tovarna pletenin, Marmorindus, Tovarna radijskih aparatov itd., izboljšali so promet, napekljali nov kraški vodovod in pet lokalnih vodovodov, elektrificirali 26 vasi, zgradili bolnišnico, telovadni dom, zdravstveni dom, šole in skoraj 200 novih stanovanj.

Pri vsem tem seveda niso pozabili tudi na kmetijstvo, ki je še zmeraj osnova gospodarstva tega področja. Obnovili so vsega skupaj okrog 50 ha vinogradov, izboljšali živinorejo in poljedelstvo. Na to zlasti v zadnjem času ugodno vpliva kooperacija, ki bo lahko uspešno odigrala svojo vlogo v zvezi z napredkom kmetijstva in povečanjem kmetijske proizvodnje.

Plod vseh teh prizadevanj je, da danes sežanska komuna že sodi med povprečno razvita področja v državi. Primerjava nam namreč pove, da se je samo v zadnjih treh letih narodni dohodek povečal za celo tretjino ter dosegel 127.000 din na prebivalca proti prejšnjim 81.600 dinarjev.

Letošnji občinski praznik pa je bil še posebej posvečen skrbi za vzgojo mlade generacije. Šolska reforma nalaga našim občinskim odborom velike naloge, saj je pravzaprav največ od njih odvisno, če bo dosegla svoj osnovni namen: omogočiti vsem našim otrokom, tudi tistim iz poslednje

zakotne vasi, takšno izobrazbo, ki jo današnji razvoj zahteva.

Občinski moške v Sežani so to (Nadaljevanje na 7. strani)

TEDEN BORBE PROTI TUBERKULOZI

Za rehabilitacijo bolnikov

Dolžnost družbe je, da pomaga po poškodbi ali bolezni prizadetemu človeku, da se zopet vključi kot enakovereden član v delovno skupnost. Zastarela je miselnost, naj za poškodovanca ali za bolnika skrbi edinole zdravstvena služba in da je dovolj, če se v obliki denarnih prejemkov odložimo invalidu.

Jetika še ni premagana. Sodobno zdravljenje je občutno in naglo znižalo umrljivost in dosegli smo velike uspehe pri zdravljenju tuberkuloze. Nerešen problem pa še vedno ostane zaščita zazdravelega tuberkuloznega bolnika pred novim obolenjem. Skoraj tretjina bolnikov se ponovno vraca v bolnice, ker se je njihovo zdravstveno stanje poslabšalo zaradi neugodnih pogojev življenja na svojem domu ali na svojem delovnem mestu.

Rehabilitacija, to je ponovno usposabljanje bolnika za delo, je v tem, da ga najprej zazdravimo, nato fizično in duševno usposobimo za primerno delo, ki mu naj zagotovi neodvisnost. Tako ga vrnemo na njegov prejšnji položaj v družini in družbi. Ponovno usposabljanje bolnikov se mora pričeti že v bolnišnici z medicinsko in delovno terapijo, nato v posebnih zavodih za usposabljanje, v strokovnih šolah, obratih in delavnicah. Najbolje je, če so te ustanove priključene samim bolnišnicam, kjer se zdravi največje število bolnikov.

Letošnji »Teden borbe proti tuberkulozi« od 7. do 14. septembra bo potekal pod geslom »OMOGOČIMO ZAZDRAVLJENIM TUBERKULOZNI BOLNIKOM HITREJŠI POVRATEK NA DELO«.

Po zazdravljenju oziroma po končanem usposabljanju bolnika za novi poklic naletimo na številne objektivne zapreke: nenaklonjenost delodajalcev, nepravilni strah kolektiva pred zazdravljenim bolnikom itd. Prav tu je naloga nas vseh, da zastavimo ves svoj vpliv, da damo tem ljudem prednost pri zaposlovanju, da ustanovimo posebne obrtne delavnice, vsaj v večjih krajih, kjer bi dobili že kvalificirani ali prekvalificirani delavci — bivši bolniki — službo pod posebnimi olajšanimi pogoji. Posredovalnice za delo naj bi dodeljevale lažja delovna mesta samo delovnim invalidom. Nadalje popusti pri davkih in družbenih dajatvah podjetjem, ki zaposlujejo v večjem številu delovne invalide — saj popusti pri teh dajatvah pomenijo za družbo veliko manjše breme kakor pa ogromna denarna sredstva za ponovno dolgotrajno zdravljenje v specialnih bolnišnicah in druga potrebna pomoč, da bomo pri teh bolnikih ponovno vzbudili zavest, da so koristni člani človeške družbe.

Dr. Ivan Kastelic

Danski premier Hansen in predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko na jamskem vlakcu v Postojnski jami

Bogati sadovi prijateljskega obiska

Po petdnevem obisku v Jugoslaviji je predsednik danske vlade in danski zunanji minister Hans Christian Hansen minulo soboto odpotoval nazaj v svojo domovino. Na puljsko letališče so predsednika Hansena, njegovo soprogo in spremljevalce spremlili podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in drugi jugoslovanski voditelji. Ko se je visoki gost poslovil od jugoslovanskega spremljevalca, je dal pred odletom letala še izjavo za tisk. Med drugim je dejal:

»Obisk v Jugoslaviji je utrdil moje prepričanje, da ustvarjajo osebni stiki politikov boljše pogoje za globlje razumevanje med deželami.

Razgovori, ki sem jih imel z jugoslovanskimi državniki, so bili zelo koristni in prepričan sem, da je moj obisk v Jugoslaviji ne samo utrdil vezi med našima deželama, marveč je ustvaril tudi boljše možnosti za dansko-jugoslovansko sodelovanje v mednarodnih organizacijah, zlasti v Združenih narodih.

Ob odhodu bi rad izrekel prisrčno zahvalo za veliko ljubeznivost in gostoljubnost, ki smo ju bili moje spremstvo in jaz deležni v teh dneh.

Ko se je predsednik Hansen pred odhodom poslovil še prav posebno prisrčno tudi od podpredsednika ZIS Edvarda Kardelja, ga je povabil, naj obišče Dansko. Kardelj je povabil sprejel in bo prihodnje leto obiskal prijateljsko Dansko.

V petek popoldne so bili na malem otoku Vangi na Brionih končani uradni razgovori med danskimi gosti in jugoslovanskimi voditelji. Nato sta predsednika Tito in Hansen s svojimi sodelavci sprejela novinarje danskih in jugoslovanskih listov. V razgovoru z njimi je bil posebej poudarjen velik uspeh razgovorov, približanje stališč v oceni mednarodnega položaja in pa zlasti načelo aktivne koeksistence v mednarodnih odnosih. Predsednik Tito je še posebno poudaril dejstvo, da naj tudi mali narodi zavzamejo ustrezno mesto v mednarodnem dogajanju: bodo naj subjektivi, ne pa objekti v mednarodni politiki. Predsednik danske vlade pa je novinarjem poudaril pomen in vlogo Združenih narodov pri reševanju mednarodnih problemov, posebej se glede na nedavne zapletitve na Blžnjem vzhodu.

Pred odhodom na Brione, kjer je predsednika Hansena sprejel predsednik FLRJ Josip Broz-Tito in kjer so bili zaključni državniški razgovori, je predsednik danske vlade s svojim spremstvom obiskal tudi več krajev po naši domovini. Tako je med drugim v spremstvu predsednika Ljudske skupščine LRS Mihe Marinka

obiskal prejšnji četrtek tudi Postojnsko jamo, iz katere je naša gornja fotografija.

Vsi komentariji obiska danskega predsednika vlade Christiana Hansena v Jugoslaviji so si enotni v tem, da je ta stik veliko pripomogel k medsebojnemu spoznavanju in utrditvi prijateljske vezi med obema deželama.

Ko se zopet odpirajo šolska vrata

Nekatera pereča vprašanja ob začetku novega šolskega leta

Ker naša javnost kljub pisanju in predavanjem vendarle ni dovolj seznanjena z novostmi in spremembami, ki jih uvajamo v obvezno šolstvo v duhu reforme, bomo v nekaj nadaljevalnih opisali vzroke in nekatere poglobljene značilnosti reformirane šole in opozorili na zelo pereča vprašanja, ki ob tem nastajajo. Posebno je to potrebno zato, ker je s 1. septembrom 1958 stopil v veljavo Zakon o šolstvu, ki ga je sprejela Zvezna ljudska skupščina na junjskem zasedanju tega leta.

Kaj je šolska reforma

Pojavi šolskoreformnega gibanja obstajajo povsod v svetu, posebno v onih državah, kjer gospodarsko politični razvoj z naraščajočo tehnizacijo in jačanjem delavskega razreda krepi družbene silnice, ki terjajo vsebinske in organizacijske spremembe v šolstvu. Tako na primer delajo nad deset let na šolski reformi v mnogih zahodnih državah, vendar so v pogojih kapitalističnega družbenega sistema dosegli le neznatne uspehe. Najboljše rezultate v šolskoreformnih prizadevanjih imajo doslej skandinavske države, posebno Švedska, kjer je delavska socialdemokratska stranka na oblasti že 20 let in kjer so splošni gospodarski pogoji zelo ugodni.

In pri nas?

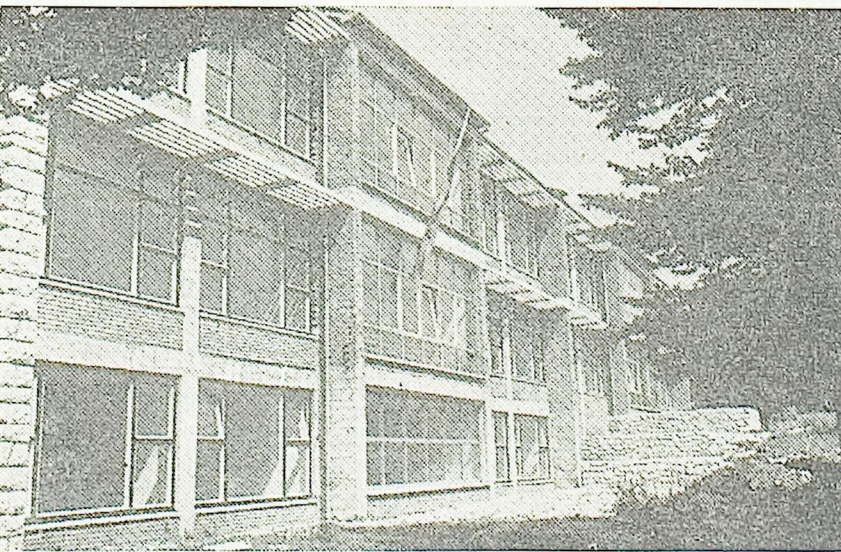
Klic po šolski reformi pri nas ni nekaj novega; zahteve po reformi šole na Slovenskem so znane najmanj 20 let, to je od takrat, ko se je razredno prebujeni proletarijat začel zavestno organizirati, zavedajoč se svoje moči. Tako imamo v tem času pod tem vplivom združevanje naprednih šolnikov (Učiteljski pokret), ki so začeli vnašati v šolsko delo naprednega duha, zboljševati kakovost učnovzgojnega dela, pred-

vsem pa gojiti humane, občloveške odnose med učiteljem in učencem.

To svojo šolskoreformno dejavnost pa so seveda lahko razvili le v ozkih mejah postavljenega učnega načrta in ob običnih pogojih takratnega kapitalističnega družbenega reda in monarho-fašistične vladavine.

Dejstvo je, da se šolska reforma začne pri učitelju, zato lahko v svoji praksi vsa leta nazaj ugotovimo vrsto svetlih primerov šolskoreformnih prizadevanj pri našem učiteljstvu, posebno osnovnošolskem in po osvoboditvi, ko so nastale temeljne spremembe v našem politično družbenem življenju.

Vendar pa naše šolstvo kot sistem po osvoboditvi ni zadostno spremljalo, občutilo in doživljalo družbenopolitičnih in gospodarskih sprememb, ki so nastale s podružbljenjem proizvodjalnih sredstev in z uvedbo družbenega (Nadaljevanje na 5. strani)

Nova osemletka v Sežani

Sprehod DO SVETU

Atomska konferenca za mir

V ponedeljek se je začela v Zenevi tako imenovana atomska konferenca, na kateri sodeluje 66 držav. Ze v nedeljo so v Zenevi odprli posebno razstavo, na kateri je prikazan napredek posameznih držav pri uporabi atomske energije v miroljubne namene. Na konferenci sodeluje okrog 5000 delegatov. Jugoslovansko delegacijo vodi akademik profesor Pavle Savič. Naši znanstveniki bodo konferenci predložili skupaj 28 znanstvenih del s področja jedrske energije kot rezultat svojih znanstvenih raziskovanj. Za svoje izredno delo je že dobil veliko priznanje naš inštitut za jedrska raziskovanja »Jožef Stefan« v Ljubljani. Konferenca bo trajala do 13. septembra.

»Ribiška vojna«

Islandski sklep o razširitvi teritorialnih voda s 4 na 12 morskih milj je stopil opolnoči med zadnjim avgustom in 1. septembrom v veljavo. Ker poprej kljub vsem prizadevanjem Velike Britanije v okviru Atlantskega pakta in v neposrednih stikih Island ni hotel preklicati tega sklepa, so britanske ribiče, ki po 1. septembru lovijo znotraj islandskih teritorialnih voda, angleške oblasti zavarovale z vojnimi ladjami. Ta ukrep je po vsem svetu, posebno pa še med atlantskimi zavezniki, povzročil hud odpor in kritiko britanskega postopanja. Britanske ladje so že zajele nekaj pripadnikov islandske vojne mornarice, ki so hoteli zapleniti britansko ribiško ladjo v svojih teritorialnih vodah.

Fanfani povabljen v Kairo

Kairski tisk obširno komentira povabilo egiptovske vlade italijanskemu ministrskemu predsedniku Fanfaniju, naj obišče Združeno arabsko republiko. Listi po-

udarjajo, da daje ZAR s tem povabilom zaslužen priznanje Italiji za njeno zdržanje med zadnjo krizo na Bližnjem vzhodu in za njena konstruktivna prizadevanja za rešitev te krize v okviru življenjskih potreb arabskih dežel, ki jih je treba priznati. V zvezi z obiskom se že govori tudi o verjetnem trgovinskem sporazumu in odobritvi večjega kredita ZAR za nakup industrijskega blaga v Italiji.

Eksplodizija atomske bombe

V torek so Britanci spet izvedli eksplozijo izredno močne atomske bombe na Božičnih otokih v Tihem oceanu. Bombo so odvrgli s padalom iz letala. To je druga eksplozija po vrsti, odkar so tudi Britanci izjavili, da bodo z 31. oktobrom letos prenehali z atomskimi poskusi.

Ponovni nemiri na Cipru

Minuli ponedeljek je prišlo v neki vasi v bližini Famaguste na Cipru do oboroženega spopada med člani EOKE in britanskih oboroženih sil. Pri tem sta bila ubita dva britanska vojaka ter štirje Grki. V torek pa so pri belem dnevu sredi Nikozije pripadniki EOKE ubili britanskega pilota.

Novo »orodje za mir«

V Pragi je v ponedeljek prvič izšel nov list, ki si je na svoj prapor zapisal boj za demokracijo in mednarodni mir. V znamenju tega boja za mir je tudi vsa prva številka lista, ki bo izhajal na Češkoslovaškem in bo tiskan v 16 jezikih, posvečena »boju za mir«: od začetka do konca je polna samih klevet ter umazane gonje proti Jugoslaviji.

Šestnajstega septembra

Letošnje redno zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov se bo začelo 16. septembra v New Yorku. S tem je propadel poskus nekaterih držav, med njimi Velike Britanije, da bi letošnje redno zasedanje Generalne skupščine odložili za nekaj časa. Je pač na programu prihodnjega zasedanja nekaj kočljivih zadev, ki bi jih rade prizadete države še poprej po tihem spravile s sveta.

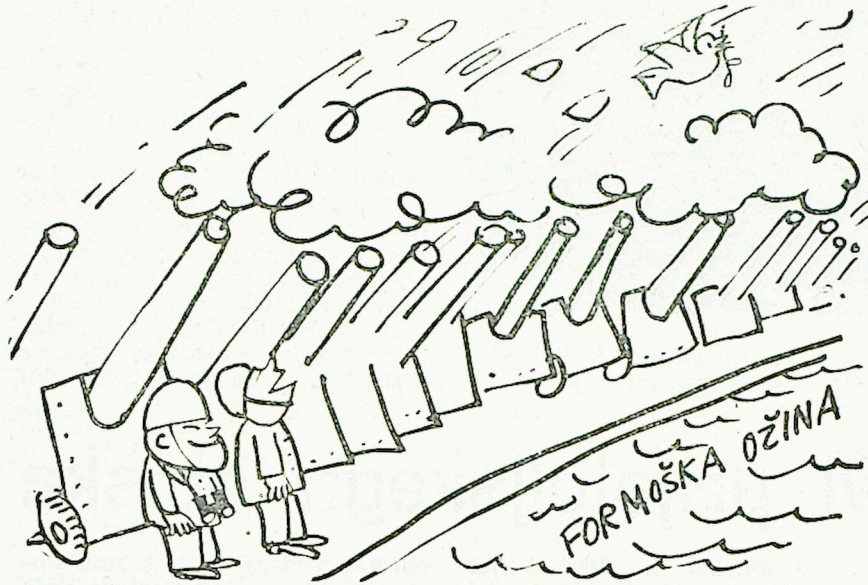
Pomorska bitka pred Kvemojem

Peking je ponovno pozval Čang-kajskove vojske na otoku Kve-

moju v Formoški ožini k predaji. Vendar pa se je zadeva zavlekla, ker se ni uresničila pekinška namera o popolni blokadi Kvemoja, tako da nacionalistična Kitajska ob maksimalni podpori ZDA kljub vsemu še vedno preskrbuje svoje vojaštvo na Kvemoju. S tem v zvezi je prišlo pred otokom do velike pomorske bitke, v kateri sta obe strani utrpeli precejšnje izgube.

Obisk maršala Montgomeryja

V torek je prispel v Jugoslavijo na 2 dnevni zasebni obisk maršal Montgomery, naš stari znanec še iz zadnje vojne. Na letališču v Batajnici so gosta sprejeli predstavniki državnih sekretariatov za narodno obrambo in zunanje zadeve. Maršala Montgomeryja je med njegovim obiskom sprejel v zasebno avdienco tudi predsednik Tito. Pravijo, da se bo maršal Montgomery v kratkem umaknil iz aktivne vojaške službe v britanski armadi.

Mi uničujemo komarje, muhe in vrabce — zakaj neki se potem boji ta golobček?

Hammerskjöld spet na Bližnjem vzhodu

Generalni sekretar OZN Dag Hammerskjöld je v torek zapustil Zenevo, kjer je prisostvoval ponedeljkovi otvoritvi atomske konference, in odpotoval v Kairo, kjer bo po arabskih deželah in v Palestini proučeval nastali položaj. Njegovo potovanje spada v okvir naloge, ki jo je Hammerskjöldu zaupala Generalna skupščina ZN na svojem zadnjem izrednem zasedanju, da namreč na kraju samem prouči položaj na Bližnjem vzhodu ter svoje poročilo skupaj z morebitnimi predlogi za rešitev krize predloži prihodnjemu zasedanju Generalne skupščine ZN.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR PRES-SERVISIA

Spori med atlantskimi zavezniki

Ciprski problem ni edino vprašanje in edini spor, ki danes ogroža atlantsko zavezništvo. Tudi vprašanje lovljenja rib v teritorialnih vodah Islanda in Kanade je preraslo v zadnjem času v nasprotje, ki močno kalj odnose med Islandom in Veliko Britanijo na eni in med Kanado in ZDA na drugi strani.

Države članice Atlantskega pakta v zadnjih nekaj letih niso uspeli odpraviti nesporazuma med Grčijo na eni strani ter Veliko Britanijo in Turčijo na drugi — nesporazuma, ki je nastal zaradi prizadevanj Angležev, da na ta ali oni način, toda za vsako ceno, ostanejo na Cipru. Ta otok vzhodnega Sredozemlja je v najnovejšem času postal nepremičen letalonosilec britanskih in ameriških, oziroma atlantskih oboroženih sil. Zaradi tega je ciprski problem postal resna zapreka, ki občutno moti vsklajevanje medzaveznških odnosov v Atlantskem paktu, kakršno si sicer želita vodilni članici tega pakta — Velika Britanija in ZDA. Zadnji angleški predlogi o bodočem statusu Cipra niso mogli zaustaviti takega negativnega razvoja položaja, marveč so ga celo, kot vse kaže, še pospešili.

Vodilni atlantski sili sta praktično pripomogli k razvoju še dveh nasprotij med članicami Atlantskega pakta. Velika Britanija in ZDA namreč nista pristali na razširitev teritorialnih voda kar so zahtevale posamezne manjše države na nedavni mednarodni konferenci o pomorskem pravu. Ker nista dobili mednarodnega soglasja (v glavnem zaradi njihovih atlantskih zaveznikov), sta Island in Kanada te dni odločila, da s 1. septembrom sam razširita svoje teritorialne vode, v katerih imajo samo njuni ribiči pravico do ribo-

lova. Ta ukrep je praktično naperjen v islandskih vodah proti angleškim ribiškim flotam, v kanadskih pa proti ameriškim. To je tudi vzrok, da je odločitev islandske vlade izzvala v Londonu takšen alarm, da sicer mirni Angleži zdaj na splošno pretijo celo s topovi zavarovati svoje ribiče v dosegljivih lovskih ameriški časopis pa pšeje, da je zavzemanje kanadske javnosti za razširitev teritorialnih voda precej škaliilo dobre odnose med Kanado in ZDA, ki so bili tako dobri po nedavnem obisku predsednika Eisenhowerja v Ottawi. Tako je po nerešenem ciprskem sporu zdaj še problem ribarjenja v teritorialnih vodah nekaj manjših članic Atlantskega pakta postal rušilna sila, ki resno ogroža temelje atlantskega zavezništva.

Zanimivo je, da se doslej še nikoli niso pojavili resni spori med velikimi silami članicami Atlantskega pakta, marveč vedno le med manjšimi in večjimi zavezniki. Treba je pr pomniti, da so se doslej velike sile vedno složno zoperstavljale težnjam manjših zaveznikov. Zahteve po pravični rešitvi posameznih vprašanj so vedno podlegle v korist »višjega« interese vodilnih članic v paktu.

Malo verjetno je, da bi se dala na neki trajnejši podlagi odpraviti vsa nasprotja med velikimi in malimi zavezniki. Nesporazum se sicer lahko prkrjeje, ne da pa se jh trajno odstrani. Veliki atlantski zavezniki niso pripravljeno odstopati od svojih interesov zaradi poglabljanja zavezništva. Toda tudi male članice Atlantskega pakta ne želijo biti le plačilni drobiž v sebični kolonialistični politiki velikih sil — pa naj si bo v okviru Atlantskega pakta ali izven njega.

Novice s TRZAŠKEGA

Podprefekt dr. Pasino je podpisal odlok, s katerim je določil, da bodo upravne volitve v tržaški občini v nedeljo, 12. oktobra. Po najnovejših podatkih je zdaj v tržaški občini 209.681 volilnih upravičencev, ki bodo na 348 voliščih izvolili 60 občinskih svetovalcev. Na svojih prvih sejah bo novoizvoljeni občinski svet izvolil iz svoje srede upravni odbor in župana.

Kakor je znano, vodi zdaj občinsko upravo prefekturni komisar dr. Mattucci, ki je bil imenovan na to mesto, ko je prejšnji občinski odbor skupno z županom Bartolijem podal ostavko, ker se je znašel v manjšini pri predložitvi občinskega proračuna.

Proti nadaljevanju komisarske uprave so se najprej postavile napredne stranke, nato pa je nove volitve zahtevala tudi krščan-

KPI ima že pripravljeno listo svojih kandidatov, prav tako socialisti, socialdemokrati in republikanci. Neodvisna socialistična lista pa bo sestavila te dni svoj volilni program in listo kandidatov. Značilno je, da na kandidatski listi KD ni več bivši župan Bartoli, ki bo verjetno kandidiral prihodnje leto za senat. Nosilec liste KD in torej njen kandidat za župana je zdaj dr. Franzil, bivši občinski odbornik. Nekaj sprememb bo tudi na listi KPI, ker je bil izvoljen za poslanca Vidali, ki je pred kratkim podal ostavko kot pokrajinski sekretar in je bil izvoljen na njegovo mesto prof. Paolo Sema. Domnevajo, da bosta na listi neodvisne socialistične zveze zopet dr. Jože Dekleva in Bartolo Petronio, ki sta bila na prejšnjih volitvah izvoljena v obč. svet. Glede independentistov se ne ve, če bodo nastopali enotno ali ločeno, glede Slovenske demokratske in Slovenske katoliške skupnosti pa je slišati, da bosta nastopili skupno kakor na prejšnjih upravnih volitvah.

Vsekakor pa bodo znane kandidatne liste do 12. septembra, ko zapade rok za predložitev.

Ob tretji obletnici Videmskega sporazuma sta jugoslovanski generalni konzul v Trstu dr. Vodusek in šef italijanske delegacije v mešani komisiji odv. Gerin dala izjavi o uspešnem izvajanju sporazuma v obmejnem osebnem prometu in sta izjavila prepričanje, da se bodo določila še izpopolnila in izboljšala v korist prebivalstva. Od uveljavitve sporazuma do njegove tretje obletnice je bilo na vsem obmejnem področju skoraj 14 milijonov prehodov čez mejo. Izvajanje Videmskega sporazuma pa je imelo tudi pozitivne politične posledice in je prispevalo k večjemu zbliznanju ter medsebojnemu razumevanju obmejnega prebivalstva obeh narodnosti.

Delegacija delavcev ladjedelnic Sv. Justa je obiskala te dni predstavnikove oblasti in jih opozorila na razmere v ladjedelnici ter na zaskrbljenost delavcev zaradi zavlačevanja pri začetku del za naročila iz Indonezije in Pakistana. Omenjena ladjedelnica je namreč že pred meseci dobila iz Indonezije naročilo za gradnjo treh ladij, iz Pakistana pa za en vlačilec. Toda zadeva se zavlačuje, ker se vedno pojavijo ovire.

Kakor vsako leto, bo tudi letos proslava na strelišču v Bazovici, kjer so pred 28 leti padli pod fašističnimi krogli mladi bazo- viški junaki Bidovec, Marušič, Miloš in Valentič. Letos bo proslava v nedeljo, 7. septembra.

V torek je v glavni bolnišnici umrla Marija Lazar rojena Bubič, bolničarka in zavedna Slovenka od Sv. Ivana. Svojo zavednost je izpričala v najtežjih trenutkih NOB, ko je bila neutrudna kot aktivistka, nabirala hrano in zdravila in jih sama ponoči nosila partizanom. Zavedno Tino bomo ohranili v trajnem spominu.

Objavljen osnutek nove francoske ustave

V četrtek je francoski premier general De Gaulle prebral francoskemu ljudstvu osnutek nove francoske ustave, o kateri bodo Francozi odločili v referendumu 28. septembra.

Francoska vlada je dala svoje zadnje pripombe na osnutek nove ustave na seji v sredo. O osnutku so zelo deljena mnenja. Zaradi njega je nastal razcep tudi v vrstah Socialistične stranke Francije. Tako zastopa generalni sekretar stranke Guy Mollet stališče, da je treba predlog nove ustave odobriti, medtem ko večina najvplivnejših voditeljev stranke s Pineaujem na čelu predlogu nasprotuje, češ da je protidemokratičen in diktatorski.

Mollet na vso moč pritiska na članstvo, naj 28. septembra disciplinirano »glasuje za rešitev republike«, medtem ko ga strankini tovariši v vodstvu napadajo, da je izdajalec socialistične stvari. Socialisti so za 11. september sklicali izredni kongres, na katerem bodo zavzeli stališče do nove ustave. Prav tako pa so izredne kongrese v prihodnjem tednu sklicale tudi druge francoske politične stranke, da bi se pripravile na referendum. Nova ustava predvideva tako daljnosežne spremembe, da pač nobeno strankino vodstvo noče prevzeti nase odločitev v tako važnem trenutku...

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Rastko Bradašnja — Tiska tiskarna CZP »Prmorski tisk«, Koper

Vneboj vestah

NEW YORK — Predstavnik ameriške delegacije v OZN je izjavil, da bodo ZDA sprožile nov predlog o mirujočih uporabi vesoljskega prostora in ga kasneje predložile OZN. Predstavnik ZDA je dejal, da se bo predlog nanašal na »mednarodno sodelovanje v bodočih raziskavah vesoljstva« in da se bo imenoval »Vesoljstvo za mir«.

CAP CANAVERAL — Ameriško vojno letalstvo je sporočilo, da je medcelinski izstrelak »Snark«, ki so ga izstrelili 30. avgusta, zaradi tehničnih napak spremenil določeno smer, se obrnil nazaj proti Cap Canaveralu in padel v bližini v morje.

PRAGA — Na povabilo afganistanskega premiera je predsednik češkoslovaške vlade Viliam Šroki odpotoval te dni na obisk v Afganistan.

BUENOS AIRES — Uradna misija argentinske vlade je odpotovala v Sovjetsko zvezo, kjer se bo pogajala o posojilu sto milijonov dolarjev, ki ga je ponudila sovjetska vlada za razvoj industrije nafte.

NEW YORK — Odbor za dobre usluge Združenih narodov je predložil poročilo o položaju v jugozahodni Afriki. Poročilo predlaga sklenitev sporazuma med OZN in Južnoafriško unijo, po katerem bi del jugozahodne Afrike pripadel Južnoafriški uniji, nad drugim delom bi upravljala Južnoafriška unija na osnovi sporazuma o skrbništvu. Poročilo bo morala proučiti Generalna skupščina OZN.

RIM — V Italiji so letos zabeležili rekordno število tujih turistov. Julija in avgusta so zabeležili 15 odstotkov več tujih turistov kot lani v istem času. Lani je bilo v Italiji nad 14,5 milijona tujih obiskovalcev, ki so v Italiji izdali nad 300 milijard lir. Po zaslugi dohodkov od turizma ima Italija uravnovane plačilno bilanco.

LONDON — Velika Britanija bo odobrila Indiji 108 milijonov dolarjev v obliki posojila za neposredne potrebe pri izvajanju njenega petletnega načrta. Obisk indijskega finančnega ministra v Londonu sod v okviru pogajanj, ki jih vodi Indija za posojilo v skupnem znesku 950 milijonov dolarjev.

PARIZ — V mestu Ales v južni Franciji so Alžirci izvedli dva napada. Zažgal so rezervoar plinarnice in neko garažo. Polcija in gasilci so oba požara zajezili.

TOKIO — Uradno so sporočili, da je Japonska dosegla v zunanji trgovini pozitvno razliko 71 milijonov dolarjev. To je prvi takšen uspeh po vojni.

Delež ISTRE v slovenskem turizmu Urejanje voda okoli Kopra

Ves naš tisk je nedavno ugotovil, da je letošnja turistična sezona v Jugoslaviji, in še zlasti v Sloveniji, po številu turistov močno preslegla do tega časa celo lansko, ki je bila najboljša po osvoboditvi. Gotovo bo tudi zanimal poskus primerjave uspehov po posameznih slovenskih turističnih področjih, ker bomo na ta način lahko ugotovili, kateri slovenski kraji so bolj in kateri manj važni za nadaljnji razvoj te važne dejavnosti. Za primerjavo smo si izbrali letošnji mesec julij, ker predstavlja pravo sezono in so nam o njem na razpolago tudi že zaključni statistični podatki.

V tem mesecu smo našli v Sloveniji 313.087 nočitev, od teh 65.302 tujih državljanov. Porast nasproti lanski juliju znaša pri celotnem številu nočitev 23 odstotkov, pri tujih pa kar 41 odstotkov. Tu so všteta poleg čistih turističnih središč tudi mesta Ljubljana, Maribor, Celje in še nekatera manjša, kot Kranj, Novo mesto, Koper itd. Slovenijo smo pri primerjavi razdelili na turistična področja Gorenjske, Dolenjske, Štajerske, Goriške, Slovenske Istre s Postojno in Ljubljane.

Pri taki razdelitvi je po številu nočitev na prvem mestu Gorenjska. Tam je prenočevalo julija 102.086 turistov in med njimi kar 24.389 tujih državljanov. Takoj za njo sledi Slovenska Istra s Postojno (obiskovalci jame pri tem niso všteti) z 92.345 nočitvami, od katerih odpade na tujce lepo število 22.853, kar pomeni, da zaostaja glede celotnega števila nočitev za Gorenjsko samo za 9.741 nočitev, glede tujih pa

le za 1.532 nočitev, kar je velik in skoraj nepričakovan uspeh, saj je Gorenjska klasična pokrajina tradicionalnega turističnega prometa.

Tretje, še vedno zelo pomembno turistično področje Slovenije je Štajerska s svojimi znanimi letovišči in zdravilišči ter središčema Mariborom in Celjem. To področje je imelo julija 75.793 nočitev, a od teh samo 4655 od tujih državljanov. Ljubljana, katere ne moremo prišteti k nobeni navedenih skupin, je zavzela s 23.691 nočitvami (med njimi 9779 od tujcev) četrto mesto. Na petem je nato Dolenjska. Ta je imela julija 12.761 celotnih nočitev in 425 od tujih državljanov. Najmanj nočnih je imela končno Goriška, samo 6411, a med njimi kar 1561 od tujcev. Tu je turizem zaenkrat omejen le na Gorenjo Soško dolino.

Navedeni statistični podatki, ki pa žal ne zajemajo prav vseh krajev, marveč samo tiste, ki jih uradno štejemo za turistične, nam potrjujejo razveseljivo resnico, da postaja Slovenska Istra leto za leto bolj važna turistično področje in se je glede celotnega števila nočitev, a tudi obiskov tujih državljanov, že zelo približala klasični Gorenjski.

Ni manj niso zanimive druge ugotovitve. Podatki o posameznih področjih same Slovenske Istre nam odkrivajo, da kar nepričakovane rezultate. Tako prevladuje n. pr. prepričanje, da področje občine Koper sploh ni pomembnejše turistično ozemlje, a resnica je precej drugačna. V navedenem letošnjem juliju je imelo to področje kar 26.996 nočitev, med njimi 3.613 tujcev. Tu je seveda všteta obala Miljskega polotoka z Ankaranom, Nikolajem in Valdoltro, niso pa vštete mladinske in otroške kolonije, kakor tudi ne na drugih področjih. V istem času je zaznamovalo področje Pirana s Fijeso in Strunjanom, a brez Portoroža, ki velja za absolutno turistično področje, 28.096 nočitev, a od teh samo 765 od tujih državljanov. To pomeni, da znaša razlika med Koprom in Piranom v splošnem številu samo 1100 nočitev manj v korist Pirana, toda kar 2.848 tujezemskih prenočevalcev več v korist Kopra.

Šele skupaj s Portorožem, ki pa je v resnici izrazito samostojno turistično središče, se dvigne področje piranske občine visoko nad področje Kopra. Portorož je obiskalo tedaj 35.427 prenočevalcev, med njimi 17.628 ali skoraj

točno polovica tujih državljanov. Če torej združimo ves piranski turizem, vidimo, da je bilo julija na tem področju skupaj 63.523 nočitev, od teh 18.393 tujcev. Tako ima piransko področje kar za 17.623 nočitev prednost pred blejskim skupaj s Pokljuko. Šele skupaj z Bohinjim ima Bled 2.502 nočitev več kot področje Pirana s Portorožem. Dejansko sta si torej enakopravna.

V strukturi turistov je med Gorenjsko in Slovensko Istro znatna razlika. Medtem ko obiskujejo Bled in ostale tamkajšnje kraje med Jugoslavlani v znatni meri Neslovenci, je med našimi državljani v Slovenski Istri pretežna večina Slovencev, med temi pa spet ogromna večina članov delovnih kolektivov, ki so si tu uredili lastne počitniške domove ali kolonije. Še prav posebej velja to za piransko, a vedno bolj tudi za koprsko področje, medtem ko se izolsko v to šele uvršča.

Ni manj zanimiva in poučna ne bi bila primerjava, koliko so v letošnji sezoni žrtvovala posamezna področja za razvoj svojega turizma. Niso nam na razpolago vsi potrebni podatki, vendar že zbrani dokazujejo, da smo v Slovenski Istri precej v zaostanku. Gorenjska je dala samo svoji turistični podzvezi za organizatorične in propagandne namene 12.000.000 dinarjev, medtem ko razpolaga koprška s petnajstkrat manjšimi sredstvi, vsi turistični kraji so pa brez prepotrebne propagandne literature, zlasti še brez neprenehoma zahtevanih krajevnih prospektov. R. G.

Osušitev bivšega Stanjonskega zaliva vzhodno od Kopra, ki je od lani z nasipom oddeljen od morja, bo terjala še celo vrsto drugih preureditev koprškega področja. Južni rokav Rižane, ki se še vedno zliva v zaprti zaliv, bo po osušitvi speljan v ustje Badaševce in voda bo poslej tekla po strugi v nasprotni smeri od sedanje. Speljana bo iz obeh rek v kanal pod Smedelo, ki ga bodo v ta namen primerno poglobili in zavarovali pred prestopanjem bregov ob velikih deževjih, ko se zlasti Badaševica spremeni v hudournik.

Nova struga, napravljena iz južnega rokava Rižane, Badaševce in Smedelskega kanala s potočnimi pritoki, bo pa imela tudi nalogo namakati nova ter stara izsušena ozemlja. Zato bo treba preprečiti vdiranje morja vanjo ob plimi, kar se zdaj redno dogaja; v rokavu Rižane celo do mostu na cesti Bertoki—Ankaran in še dalje. V ta namen bo napravljen prvi jez z zapornicami že pod smedelskim nasekljem, nekoliko dalje od novih trgovskih lokalov. Lokacija zanj je bila določena že pred tedni, zato je koprška Vodna skupnost že pričela s preiskovanjem zemljišča, na katerem bo stala. Vrtanja so dokazala, da so tla na južnem bregu Smedelskega kanala trdna že v globini 4,75 metra, na severni pa hitro padajo, vendar gradnja jezu in zapornic ne bo delala posebnih težav. Vrtanje se v okolici še nadaljuje.

Preusmeritev rek in kanala bo seveda terjala tudi popolno pre-

ureditev novega skupnega ustja pred podjetjem Slavnik v Smedeli. Preureditev je vključena v koprski urbanistični načrt, ki predvideva tu zvišanje cestne ravni in prometni otok, pod katerim bo mostna odprtina za izliv reke v morje. Cesta Koper—Smedela bo razširjena na dvojni sedanjo širino, in sicer na morskostran. Ostri ovinek ob priključitvi na cesto Skocjan—Smedela bo za pešce omiljen z novo brvjo, speljano v večjem loku med obema cestama.

Vsi ti načrti ne bodo hkrati uresničeni, ker gotovo ne bo mogoče naenkrat najti kritja za tako velike izdatke, vsekakor pa se bodo morala vsaj najnujnejša dela pričeti že v dogledni bodočnosti, ker bi sicer ostalo izsuševanje Skocjanskega zaliva brez haska.

Hidrotehnična dela bo morala izvesti seveda koprška Vodna skupnost, ki izsušuje Skocjanski zaliv, obenem pa usposablja za intenzivnejše poljedelstvo tudi Badaševsko dolino, kjer oblaaga sedaj po že prej izvedeni poglobitvi nekatere dele novega rečnega korita s cementnimi škrlmi, da prepreči zasipavanje in hkrati omogoči zbiranje naplavin na določenih mestih, kjer bo čiščenje lažje in cenejše. Prav tako pa čisti te dni tudi jarke na Ankaranskem polju, kjer uravnavajo tudi še zadnji del nasipa Koper—ustje Rižane za pot za pešce in kolesarje. Ko se utrdi, bo preurejena tudi za vozovni promet.

Nad novim lesenim mostom nad srednjo strugo Rižane, ki že omogoča hojo iz Kopra v Ankaran po nasipu in Ankaranskem polju, zabijajo te dni tudi kole za provizorično zaporo, ki naj prepreči nadaljnje vdiranje morja v sladko vodo, da bo uporabna za namakanje. Severni in južni rokav sta provizorično že zaprta s takimi zapornami in opremljena z namakalnimi cevmi in agregati. Pozneje bodo tam zgrajeni stalni jezovi s prav tako stalnimi namakalnimi sistemi.

Lep uspeh „Kraških viharnikov“ V NOVEM MESTU

Letošnjega republiškega tekmovanja v taborniškem mnogoboju na Strugi blizu Otočca se je udeležil tudi odred „Kraških viharnikov“ iz Postojne. Tekmovanje je trajalo od 26. do 30. avgusta. Za prvo mesto se je borilo deset najboljših odredov iz Slovenije v postavljanju in podiranju šotorov, orientacijskem tekstu in signalizaciji.

„Kraški viharniki“ so nastopili prvič na takem tekmovanju, vendar so dosegli kljub ostrim konkurenci izvrstne uspehe: zasedli so štiri prva mesta v postavljanju in podiranju šotorov in se tudi drugod izkazali, tako da so se v končnem plasmanu uvrstili na tretje mesto. Za nagrado so dobili gumijasto blazino.

„Kraški viharniki“ so imeli tudi najbolj vzorno urejen tabor in starešinstvo republiškega tekmovanja jim je izreklo priznanje kot najbolj discipliniranim tekmovalcem. —lobin

Prade

Minulo nedeljo dopoldne so v Pradah svečano odkrili spominsko ploščo pokojnemu kapetanu LM Ludviku Terčonu, ki se je pred letom dni na tem mestu smrtno ponesrečil. Spominsko ploščo je vzdalo AMD »Edo Klemenčič« iz Ljubljane, čigar predsednik je bil pokojni Terčon vse do svoje tragične smrti. Skromne slovesnosti ob odkritju plošče so se razen najožjih sorodnikov, prijateljev in sodelavcev pokojnega Terčona udeležili tudi klubski tovariši iz Ljubljane, vence pa je pred ploščo položila tudi delegacija TNZ pri OLO Koper. g

BERITE IN ŠIRITE »SLOVENSKI JADRAN«!

TE DENI na Jugoslaviji

NOVA POMORSKA PROGA NEW YORK—DUBROVNIK. Zastopstvo Turistične zveze Jugoslavije v New Yorku se je te dni sporazumelo z znano italijansko družbo »Italian-Line« o uvedbi nove pomorske proge New York—Dubrovnik. Tako bo že prihodnje leto Dubrovnik postal ena izmed tranzitnih luk na progi New York—Italija—Grčija, na kateri vozita veliki potniški ladji »Saturnia« in »Vulkan«.

MONTAŽA SUŠILNICE ZA KORUZO. V podjetju »Tito« v Sarajevu so začeli izdelovati sodobne montažne sušilnice za koruzo, in sicer dve vrsti: prvo z zmogljivostjo za 116, drugo pa za 70 ton. Vrednost takih sušilnic je v njihovi trpežnosti, ker so zgrajene iz železnih brezšivnih cevi.

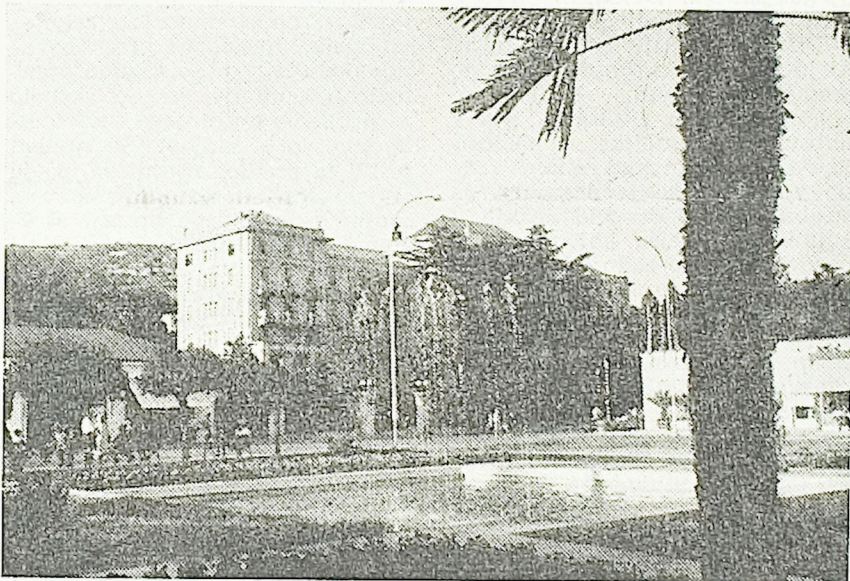
ZAMENJAVA STARIH LADIJ. Upravni odbor Združenja pomorskega brodarstva Jugoslavije je pozval ladijska podjetja, ki imajo nad 40 let stare ladje, naj izkonišijo ugoden položaj na svetovnem trgu za zamenjavo starih ladij za novejše. Gre v glavnem za ladje, ki se kurijo s premogom in ki so v posesti naših tramperskih podjetij. Stroški za vzdrževanje teh ladij so visoki, tako da je njihovo uporabljanje nerentabilno.

152.000 VAGONOV HIBRIDNE KORUZE. Po podatkih, ki so jih dobili strokovnjaki Združenja za pospeševanje pridelovanja koruze v Jugoslaviji na terenu, bodo na 300.000 ha s hibridno koruzo zasajena polja pridelali letos kakih 152.000 vagonov koruze. Povprečni donos na hektar cenijo na 51,66 metrskega stota.

REKONSTRUKCIJA TOVARNE »LESONIČ« V ILIRSKI BISTRICI. V tovarni lesovinskih plošč »Lesonič« v Ilirski Bistrici so pričeli z rekonstrukcijo za razširitev zmogljivosti. Rekonstrukcija bo stala okoli 300 milijonov d.n. Proizvodnja pa se bo po rekonstrukciji podvojila in bo znašala okoli 8.500 ton lesovinskih plošč letno.

NAJVEČJE SEMENSKO SKLADIŠČE V NAŠI DRŽAVI dograjujejo v Rmškoh Saneh pri Novem Sadu. V njem bodo shranjevali in pripravljali semena žita, krmnih in industrijskih rastlin ter povrtin. Za letošnjo jesen bodo v novem skladišču, ki bo opremljeno z najmodernejšimi napravami in stroji, shranili več kot 400 vagonov kmetijskih pridelkov. To skladišče bo imelo tudi svoj laboratorij.

NOVA AVTOMATIČNA PEKARNA NA REKI. V avgustu je začela na Reki obratovati nova avtomatična pekarna, ki bo delala v dveh izmenah in bo krila polovico vseh potreb po kruhu na Reki. V pekarni bodo lahko spekli vsako uro 1200 kg kruha. Zgrajila jo je novosadska tovarna »Pobeda«, stroški pa so znašali približno 120 milijonov dinarjev.

Portorož

GOSPODARSKI KOMENTAR

Pred družbenim planom za leto 1959

Vsekakor moramo omeniti kot značilnost, da se že sedaj govori o širokih pripravah za sestavo družbenega načrta gospodarskega razvoja za prihodnje leto. To poudarjamo zato, ker doslej kljub vsem naporom in še bolj željam in tudi zahtevam gospodarskih organizacij ni uspelo, da bi bil družbeni gospodarski načrt pravočasno in v celoti z vsemi potrebnimi podrobnimi predpisi znan še pred začetkom novega gospodarskega leta. O vzrokih ne bomo govorili, omenili pa bi težave, ki so zato čisto nastajale zlasti pri podjetjih.

Kot vse kaže, bo letos tudi v tem pogledu storjen pomemben korak naprej in družbeni gospodarski načrt bo pravočasno izdelan in sprejet. Računajo celo, da bo sprejet še v času, ki bo do konca leta omogočil sestavo in sprejetje gospodarskih načrtov tudi republikam in nižjim politično-teritorialnim enotam.

Seveda je treba takoj povedati, da so bili doslej ustvarjeni pogoji, ki omogočajo pravočasno sestavo navedenega načrta, tako da bomo lahko stopili v tem pogledu pripravljeni v prihodnje leto. Predvsem imamo za seboj že pol-drugo leto uspešnega gospodarskega razvoja v smislu novih načel in v okviru že znanih po-

stavk petletnega perspektivnega načrta za razvoj našega gospodarstva. Razen tega so dane vse osnovne in načelne smernice, ki so doslej v življenju dobile svojo potrditev in ki jih je treba v bodoče le še bolj utrditi. Pri tem je treba zlasti poudariti pomen delavskega samoupravljanja, ki se je v teku zadnjih dveh let uveljavilo in dobilo svoje trdnejše oblike. Nov družbeni načrt za razvoj našega gospodarstva v prihodnjem letu bo torej slonel na postavkah, ki pomenijo trden temelj našega gospodarstva.

Če bi se dotaknili na kratko nekaterih značilnosti bodočega načrta, bi lahko poudarili, da bo kot doslej na prvem mestu nadaljnji porast industrijske proizvodnje, tej sledi porast proizvodnje v kmetijstvu in pa seveda nadaljnje naraščanje gradbene dejavnosti kot ene izmed osnovnih postavk za dvig življenjske ravni. V tem pogledu smo zabeležili letos zlasti glede gradnje stanovanj velik napredek, ki v prihodnjem letu seveda ne more biti manjši. Razen tega pa bo moral družbeni načrt predvideti ukrepe, ki bodo pripomogli k pravilni usmeritvi investicijske potrošnje in v ta namen določenih sredstev. Letos so se namreč pokazale nepravilnosti in celo

neupoštevanje predpisov s strani nižjih organov, kar povzroča določene motnje zlasti v cenah investicijskih sredstev. Dalje bo potrebno povečati napore za uravnoteženje plačilne bilance, kar letos tudi ni v celoti uspelo. Znano je, da smo sicer uspeli digniti izvoz nad dosedanjskega, toda obenem se je povišala tudi vrednost uvoza. Kaže pa, da smo uspeli prebroditi prve težave in preusmeriti zlasti izvoz tako, da se njegova vrednost viša in ne nasprotno. Končno bo moral novi družbeni načrt predvideti enako-mernejši razvoj osebne potrošnje. O tem vprašanju pa bi ob priliki posebej spregovorili, ker je eno izmed vprašanj, ki najbolj neposredno zadeva vsakega izmed nas.

Tako bo novi družbeni načrt vseboval načela in predpise, ki bodo omogočili nadaljnji uspešni razvoj našega gospodarstva. Zvezna ljudska skupščina bo v zvezi s tem imela precej dela, saj bo morala sprejeti še vrsto drugih predpisov, ki so nujno potrebni za izpopolnitev gospodarske zakonodaje. Nič čudnega ni zato, če je že sedaj govora o številnih zakonih s področja gospodarstva, ki so v pripravi in ki bodo še to jesen predloženi Zvezni ljudski skupščini na sprejetje. Toda tudi o tem kasneje. —dt—

Skrb za povečanje kmetijske proizvodnje

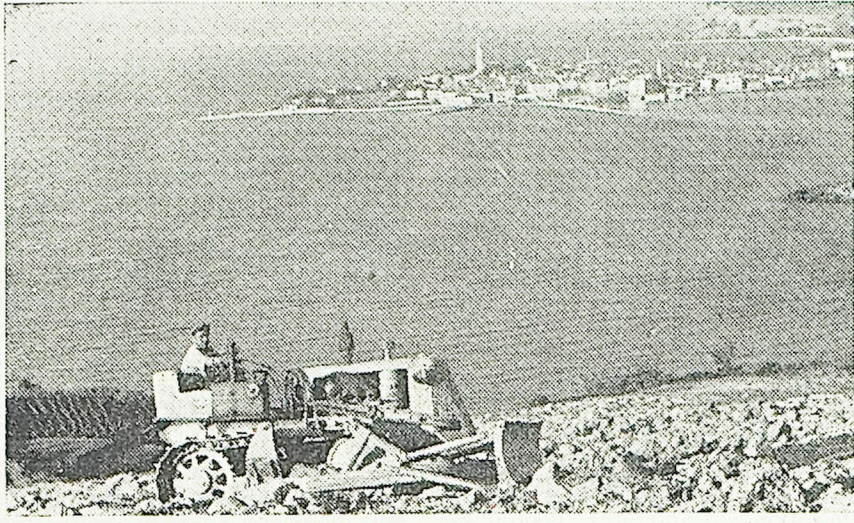
Upravni odbor Lokev je na nedavni seji razpravljala o molzni kontroli, o jesenski setvi in o tekmovalnosti članov za visoke hektarske donose krompirja.

Molžno kontrolo so doslej vodili samo za vasi Lokev in Prelože sedaj pa so sklenili, da jo bodo uvedli še v ostalih vaseh, to je v Kačičah-Paredu, Danah, Mata-vunu, Škocjanu, Naklem, Betanji, Brežcu, Gradišču in Dolnjih Ležečah. Isto velja tudi za rodovnik. Namesto honorarnega bodo sedaj zaposlili stalnega mlečnega kontrolorja.

V obliki kooperacije bodo jeseni posejali okoli 3 ha zemlje z žitom San pastore in Prodtutore. KZ bo nudila seme in umetna gnojila, po potrebi pa bo opravila oranje in setev. Vse ostalo bodo opravili kmetje, ki bodo po žetvi plačali 10 odstotkov vrednosti porabljenih sredstev, ki jih bo nudila zadruga. Ker so pogoji za kooperacijo dokaj ugodni, vlada med kmeti veliko zanimanje za tovrstno obliko kooperacije, saj bodo lahko, če se bodo nove sorte žita dobro obnesle, na enaki površini pridelali mnogo več žita.

Letos bo zelo dobra letina krompirja. Posebne uspehe imajo kmetje, ki so se vključili v tekmovalnost za visoke hektarske donose. Predvidevajo, da bodo donosi okoli 350 stotov na ha. Napredni kmetje, ki so izboljšali sorto in so dobro gnojili, bodo

imeli še večje donose. V bodoče jih bodo gotovo posnemali tudi drugi, ki imajo že izrojeno sorto. Na tej seji je upravni odbor KZ imenoval posebno komisijo za ugotavljanje hektarskih donosov krompirja, da bodo lahko tekmovalcem razdelili nagrade. —er

Nad Izolo so te dni končali z deli na ureditvi novega velikega kompleksa, kjer bodo nasadili raznovrstna sadna drevesa

PIRAN ni več najdražji

Piran je menda širom Slovenije znan kot najdražje obalno mesto. Slab glas o njem se je začel širiti lansko poletje in je naraščal čez zimo vse do letošnjega poletja. Dejansko so bile cene živil, pa tudi obrtnih uslug v Piranu še višje kot v Kopru, ki je znan kot najdražje okrajno središče Slovenije. Primerjave obalnih trgov z živilskimi trgi v notranjosti republike so pokazale, da so razlike med cenami vedno večje. Če se je dogajalo, da so bile spomladaj celo češnje v Ljubljani cenejše kot v našem predelu, je bilo zadnji čas že kar običajno, da so bile cene artiklov na našem trgu vsaj dvakrat večje kot na primer na ljubljanskem. Sicer pa so bili celo na piranskem trgu samem primeri, ko je socialistični sektor prodajal po skoraj polovico nižji ceni kakor privatniki — pa so privatniki hitro pokupili to blago in ga deset metrov dalje na svojih stojnicah prodajali po »svoji«, mnogo višji ceni. K sreči takih primerov ni bilo mnogo, ker je tržna inšpekcija budno spremljala gibanje trga.

Toda proti visokim cenam ni bilo pomoči, dokler je bilo povpraševanje mnogo večje kakor ponudba. Ljudje so sicer zabavljali nad visokimi cenami, so pa le kupili, ker so blago pač potrebovali. ObLO je preko svojih pristojnih organov poskušal najti rešitev nevzdržnega stanja, toda

Živahna razprava o družbenem planu na Postojnskem

Pretekli teden so bili na sedežih krajevnih odborov na področju občine Postojna zbori volivcev, na katerih so razpravljali o perspektivnem planu gospodarskega razvoja občine. Zbori vo-

livecev, ki so bili v Planini, Postojni, Hruševju, Šmihelu, Prestranku in Landolu, so bili vsepovsod dobro obiskani. Volivci so se za osnutek plana živo zanimali, zlasti jih je zanimalo kmetijstvo in razvoj tega v tem razdobju. Volivci v Prestranku so bili mnenja, da je plan, kar se tiče proizvodnje nekaterih kmetijskih proizvodov, preobširen. Ko pa so govorili o potrebi po boljši organizaciji Kmetijske zadruge in uvedbi kooperacije, izboljšanju živinoreje in pašniških površin z melioracijskimi deli in drugimi agrotehničnimi ukrepi, so uvideli, da je mogoče predvideni plan doseči, če že ne celo preseči. V Prestranku so se zanimali za potek pripravljalnih del za gradnjo tovarne za predelavo krompirja. Govora je bilo tudi o šolstvu. Prizadevajo si namreč, da bi bila tam osemletka.

Na Velikem Ubelskem so v glavnem obravnavali vprašanja s področja komunalne dejavnosti: obnovo vodovoda in ureditev napajališča. Seveda pa tudi številna vprašanja s področja kmetijstva, živinoreje in urejevanja

pašnikov. Tudi v Hruševju so se volivci zanimali za melioracijska dela. Predvsem naj bi se lotili manjših del, obenem pa bi pripravili program za kompleksno melioracijo močvirnatih zemljišč. O tem so govorili tudi volivci na zboru v Hrenovicah. Zanimiva razprava je bila v Šmihelu pod Nanosom. Tu so med drugim obravnavali tudi vprašanje obnove sadjarstva, ki je še posebno pereče. Prav na tem področju imajo kmetje v tem kraju velike možnosti. Obravnavali so tudi potrebe pogozdovanja, čiščenja in nege gozdov. Pri tem je bilo govora tudi o popravilu in obnovi gozdnih poti. Nekako isti problemi tiščajijo tudi volivci v Hraščah.

V Planini so se volivci zavzemali za ureditev kulturnega doma in ureditev drugih komunalnih vprašanj.

Kljub temu, da so imeli ljudje na podeželju precej dela na polju, so bili zbori volivcev dobro obiskani. Odborniki LO so navzočim tolmačili glavne značilnosti družbenega plana občine Postojna za dobo 5 let, to je za čas od 1957 do 1961.

O načrtu družbenega plana in o predlogih volivcev je razpravljala še Svet za družbeni plan in finance ter gospodarska komisija pri ObLO. V soboto pa bo osnutek družbenega plana predmet razprave obeh zborov ljudskega odbora, ki bosta tega dne zasedala.

O posameznih značilnostih družbenega plana gospodarskega razvoja občine Postojna bomo pisali v prihodnji številki našega lista.

Ština

Zakaj vrste pred mesnico

Postojnčani so z odobravanjem pozdravili otvoritev delikatesne trgovine na Titovem trgu v Postojni. Prav tako so postojnske gospodinje zadovoljne z uvedbo dveh »non stop« trgovin. Res, na ta ukrep dveh trgovskih podjetij v mestu smo pravzaprav preveč časa čakali.

Precej godrnjanja in nezadovoljstva pa povzročata postojnski mesnici in to predvsem ob nedeljah dopoldne, ko je odprta samo ena. Gospodinje pravijo, da bi morali biti obe mesnici dopoldne odprti vsaj sedaj v poletnih mesecih, ker si je nemogoče dan prej nabaviti meso, saj se lahko pokvari. Ob nedeljah smo lahko pričali, kako dolge vrste gospodinje čakajo ure in ure preden lahko dobijo nekaj mesa za kosilo. Ali se res ne da urediti, da bi bili obe mesnici odprti?

Ština

KOŠARKA PESTER SPORED

V počastitev občinskega praznika je bilo v Sežani precej športnih srečanj. V odbojki so zmagale »Telekomunikacije« pred »Partizanom« in carino. V streljanju je prav tako zmagala ekipa »Telekomunikacij« pred TVD »Partizan« in JLA. V namiznem tenisu pa TVD »Partizan« pred carino in »Telekomunikacijami«. Ogidrani sta bili tudi dve nogometni tekmi. V prvi je premagala ekipa »Telekomunikacij« ekipo »Kraški zidar« s 4:2, v drugi tekmi pa mešano moštvo mladincev in članov »Tabor« in garnizon s 4:0. Ta rezultat nam kaže, da misli »Tabor« resno na letošnje prvenstvo. —an

PRVE DOMAČE ZVEZDE

V nedeljo bo v koprskem zalivu v počastitev Dneva mornarice velika jadrna regata okrog regatnega trikotnika. Na tej regati bodo sodelovali razen jadrancev vseh treh klubov z naše obale tudi vsi ostali slovenski jadranski klubi iz Ljubljane, Maribora in od drugod. Ob tej priložnosti bodo splavili v morje tudi prvo slovensko floto jadrnic tipa »Zvezda« (»Star«), ki so jo izdelali v brodarški delavnici okrajnega odbora Ljudske tehnike v Kopru. To je lep uspeh domačih koprskih brodarjev.

Ne zamudite priložnosti!
Vpišite se v

DOPISNI TEČAJ

nemščine ali italijanščine pri Dopisni šoli v Ljubljani!

Oba jezika bodo poučevali na štirih stopnjah. Prve tri bodo postopoma posredovale znanje sodobnega jezika v govoru in pisavi, četrta izpopolnjevalna stopnja pa bo obsegala dve panogi:

gospodarskoposlovno, ki bo usposobila kandidate za pismeno in ustno poslovno obveščanje, ter književnozgodovinsko in estetsko, ki bo nudila dopisnikom pregled celotne italijanske in nemške književnosti ob najboljših umetniških stvaritvah posameznih dob ter najznačilnejših struj.

Podrobnejše informacije, programe in prijave dobite pri vseh sindikalnih podružnicah kakor tudi pri okrajnih ter občinskih odborih ZB.

Rok za vpis je 15. september. Člani ZB imajo pri šolnini popust!

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo Slovenskega Primorja!

Barba Vane pravi...

Pred dvema ali tremi dnevi me je prišel nekdo vprašati, če kaj vem glede tega, ali ima uprava koprskega kina še dolgo namen razlikovati navadne filme od cinemascopa, ko pa so že povsod drugod to uklinili in izenačili cene vstopnic. Pošteno sem mu povedal, da tega ne vem, da pa bo ta reč, kolikor poznam vso zadevo, trajala še precej časa. Zakaj po če jih ni sram prodajati stojišča enaki ceni kot sedeže, si tudi za tistega kovača pri cinemascopu ne bodo delali skrbi. Potolažen je moč odšel.

Jaz pa bom še nekaj rekel: v imenu vseh obiskovalcev našega kina obljubljam, da pred prihodnjo letno sezono tega objekta ne bom vzel s sporeda, dokler ne bodo tudi v letnem kinu lepo oštevilčili sedežev, da se ne bo treba prerivati pol ure prej pred vhodom za rezervacije kot smo delali letos. Zamera gor ali dol, toda mene je ta reč spravila ob živce in je kratkomalo več ne prenesem. Zato že zdaj opozarjam.

Kar zdi se mi, da sem precej oster. Pa ne da bi bil slabe volje. Prav nasprotno, kajti na svojem obhodu po naših krajih sem nadel tudi na prav prijetna presečenja. Tako mi na primer v Gračišču kar niso mogli prehvaliti tamkajšnje pekarnice, za katero trdijo domačini, da peče takšen kruh, da bi ga lahko jedel »vsak gospod«. Prav tako so rekli in mi naročili, da moram zapisati. Zakaj pa ne? Če zaslužijo, da jih pohvalimo, pa jih dajmo! In ker se meni le redkokdaj primeri, da bi lahko koga pohvalil, bo to prav gotovo še več vredno.

Naslednjo zgodbo bom tudi skušal napisati natanko tako, kot sem jo slišal. Dogajala se je na avtobusu dne 23. VIII. 1958, na tistem, ki je tega dne zjutraj odpeljal iz Divače v Koper. Najprej sem na postajališču v Črnem kalu občudoval sprevodnika, ki je z nogami pošteno »popoštal« odvečne potnike, neki tovarišici, ki ji to ni bilo preveč po volji in je zato protestirala, pa še vozovnico

odvzel. V prijateljskem vzdušju smo se potem zapeljali naprej.

»Kam se peljete?« je vprašal sprevodnik nekega potnika.

»Do križišča pri Dekanih.«

»Plačali boste do Kopra!«

Seveda ta potnik ni bil edini, ki je moral plačati podaljšano vozovnico. Zato je spet prišlo do besed. Potniki bi namreč radi vedeli, zakaj takšna politika. Toda sprevodnik je kmalu naredil red:

»Plačajte,« je rekel, »potem pa se lahko pritožite vašemu farju!«

Na mah je bil v avtobusu mir.

Še v Postojno bi bil moral, vendar se mi je zdelo, da bo za ta teden kar dovolj. Pa tudi preveč me ne vleče tja, čeprav so iz Jamske restavracije že pognali na prosto tistega natakarja, ki se je rad pri računu uštel za kak tisočak. Bom pa vendarle moral, če že ne zaradi drugega, zato, da pogledam, če v postojnskih trgovinah res bolj upoštevajo tuje kupce kot domače. Tako so mi namreč pisali, pa ne vem, če je res. Če je, naj se kar popravi, preden jo primaham na tisti konec.

Do takrat pa lepo pozdravljeni!
Vaš Vane

na redna intervencija za zagotovitev polne preskrbe vsega prebivalstva s sadjem in zelenjavo po resnično nizkih, delovnemu človeku dostopnih cenah, so tudi že pred prihodom kamionov vsako jutro postavile nižje cene.

Medtem ko prebivalstvo Pirana z navdušenjem odobrava uspešno akcijo, ki naj pripomore k dvigu življenjskega standarda delovnega prebivalstva, pa je treba opozoriti na rovarjenje nekaterih branjev in pavšalistov, ki se ukvarjajo s prodajo kmetijskih pridelkov. Ko jim je ObLO predlagal, kako naj uredijo preskrbo s sadjem in zelenjavo, da bodo zadovoljni potrošniki, prodajalci in proizvajalci, ni bilo nobenega teh prekupčevalcev na seje, ki so bile sklicane za podrobno izdelavo predlogov. Zdaj pa so branjevke zbrale celo delegacijo in jo poslale protestirat k predsedniku ObLO zaradi intervencije. No, doživele so, kar jim je šlo. Izvedele so, da jim ne kaže drugega, kakor da tudi same prodajajo blago po takih cenah, ki so pošteno, svoj zaslužek pa naj si poskušajo povečati s tem, da bodo prodajale sadje in zelenjavo tudi ob nedeljah in pa v Portorožu, kjer ga skoraj ni dobiti; sicer pa bodo prodale mnogo več, če bodo skrbele za bogato izbiro in za nizke cene svojega blaga. Da pa ni tako samo mnenje ljudi na ObLO, je na lastna ušesa zvedela tista branjevka, ki je na glas tarnala na trgu »Ja, na zboru volivcev bom povedala, kako nas hočejo uničiti tisti kmetje s Štajerskega,« pa ji je nekdo od nakupovalcev lepo povedal: »Če ne znate ceneje nakupovati in ceneje prodajati, pa kar nehajte. Jaz bom kupoval tam, kjer bo ceneje. Da je ObLO poklical pomoč s Štajerskega, je pa čisto prav; škoda, da se ni to zgodilo že pred dvema mesecema!« Jule

V POSTOJNI BO PREUREJEN TUDI OTROŠKI VRTEC

Eden med prvimi otroškimi vrtci je bil ustanovljen v Postojni. Vsa ta leta pa se je čutila potreba, da bi stavbo preuredili. Potrebno je bilo popraviti streho, prepleskati hodnike in sobe. S sredstvi, ki jih je dal občinski ljudski odbor, sedaj to delajo. Stavba bo že v prvi polovici tega meseca lahko sprejela pod streho cibabice, ki že komaj čakajo, kdaj se bodo vrata vrteca odprla. Prav s takšno, če že ne še večjo nestrpnostjo, čakajo tega trenutka tudi mamice. Posebno priznanje pa zasluži upravnica vrta Marija Mislječ-Soča, ki se je odrekla lepih poletnih počitnic samo zato, da je osebnost nadzorovala potek del in skrbela, da so šla čim hitreje izpod rok. Ština

II. LETNE PRIREDITVE — GOSTOVANJE DRAME SNG IZ LJUBLJANE Z BRECHTOVO KOMEDIJO

Švejk v drugi svetovni vojni

Le malo pred smrtjo (16. avgusta 1956) so začeli priznavati nemškega dramatika Bertolda Brechta za Shakespeara 20. stoletja, to se pravi za največjega sodobnega dramatika. In čeprav Švejk, komedija, ki smo jo gledali te dni na naših odrih v okviru II. letnih prireditev (Sežana, Izola, Koper in Piran) ne sodi med Brechtova pomembnejša dela, ga radi uprizarjajo povsod v svetu zaradi satiričnih osti in zaradi vedrega razpoloženja, ki veje iz dela.

Znana je Brechtova teorija o epskem gledališču, ki naj bi ustrezalo sodobnemu gledalcu, »otroku znanstvenega stoletja«. Brecht je bil prepričan, da človeka 20. stoletja ne more več zadovoljiti na odru magična iluzija, mistika, vse narejeno in hipnotično. Terjal je tako od gledalca kot od igralca, da se zaveda, da ne prisostvuje resničnemu dogodku, ampak dogodku v gledališču, da pri tem miselno in kritično sodeluje. Zato je tudi dogajanje od časa do časa prekinjeno in takrat je slišati o njem kritično sodbo, kratko misel ali opis. Temu sledi prizor, ki to misel življenjsko razlaga ali ponazori. Vse to seveda ne budi gledalčeve fantazije, ampak mu omogoča da ostane kritičen opazovalec, da stoji nasproti dogajanju in ni v njegovem toku. To je pač Brechtova teorija, ki jo je dosledno izpeljal v svojih delih in tako tudi v komediji »Švejk v drugi svetovni vojni«. Razen tega pa prav gotovo lahko štejemo Švejka med tista dela, ki naj v gledališču zabavajo in razveseljujejo, kar je tudi eno izmed Brechtovih načel.

Brechtov Švejk je inačica Haškovega »dobra vojaka« v drugi svetovni vojni. Tudi zanj veljajo vsi prilastki Brechtove komediografije: po oblikovnem načinu na kabaret spominjajoči teater, tako imenovana mala gledališka umetnost in v njej je upodobil avtor malega človeka. Tokrat tistega malega človeka,

brezimneža, ki se je kljubovalno zoperstavil rasistično-nacističnemu zatiranju ter s svojo navidezno »poslušnostjo« in »vdanostjo« postal njegova negacija in obsodba, njeval je pojem preprostega človeškega odpora proti nasilju in sleherni vojni doktrini.

Največjo zaslugo za uspeh Švejka v ljubljanski uprizoritvi ima brez dvoma nosilec glavne vloge STANE SEVER. Brez tega zaupljivega in toplega humorista, prebrisanega, dobrodušnega in ljubeznivega malega človeka bi bila Brechtova igra morda dolgovozna in utrudljiva, morda celo hroma. Velike zasluge vsekakor ni odrekli režiserju FRANCETU JAMNIKU, ki se je z dobrim poslušom oklenil sodobnih odskih načel, ki jih zahteva Brecht. Ustvaril je duhovito, dinamično in sproščeno predstavo, pri čemer so mu bili odlični sodelavci še scenograf inž. arh. NIČO MATUL s svojo praktično in neiskano sceno na vrtilnem odru ter pesnik JANEZ MENART, ki je po medlih avtorjevih navodilih napisal medigre in epilog, ki naj bi dal delu satirični prizvok. To groteskno razpoloženje še dopolnjujejo tako imenovani songi, pevske vloške v pouličnem žargonu. Songe, kakor tudi scensko glasbo je prispeval Bojan Adamič.

Ob glavni osebi, Švejkju, je nanzanih več bolj ali manj obrob-

nih sopotniških figur. To so mali češki ljudje na eni strani in predstavniki nemškega nacizma na drugi. Upodobili so jih: J. Souček, M. Kačičeva, D. Makuc, A. Valič, B. Kralj, M. Potokarjeva, H. Erjavčeva, A. Homar, J. Zupan, V. Grilova, A. Kurent, S. Česnik, P. Bibič, D. Benedičič, B. Starič, L. Drenovec, I. Jerman, D. Škedl, B. Miklavc, F. Presetnik.

S Švejkom smo spoznali značilen primer Brechtovega epskega gledališča, ki je dovolj privlačno za najširše občinstvo in v katerem se gledalci imenitno zabavajo. To je dokazalo tudi naše občinstvo, ki je napolnilo prizorišča letnih prireditev.

Z. L.

Prizor iz znane Brechtove komedije ŠVEJK V DRUGI SVETOVNI VOJNI v uprizoritvi Drame SNG iz Ljubljane

Ko se zopet odpirajo šolska vrata

(Nadaljevanje s 1. strani)

upravljanja, ki predstavlja poseben prispevek v zakladnico socializma. V tej korenini zahteva po reformi šole in ima prav zato izrazito družben značaj. Ob tem pa je treba poudariti dejstvo, da šolska reforma ni enkratno dejanje in je ne moremo doseči samo z neko zunanjo reorganizacijo obstoječega stanja. Šolska reforma je daljši proces družbe-

nega presnavljanja in doseganje njenih ciljev zahteva svoj čas. Pri tem gre za bistveno spremembo, ki bo dala naši šoli novo

Piše: RUDOLF KOBOLT

vsebinsko s tem, da bo izhajala in rasla iz družbenih potreb v posameznih razdobjih socialističnega razvoja.

Na sedanji stopnji reformnega dela je naš smoter postopno uresničevanje načel Zakona o šolstvu in vidikov, ki jih je nakazala Zvezna komisija za reformo šolstva. Glede na različno stopnjo šolstva v državi, je naloga posameznih republik, da se skladno z razmerami in možnostmi postopoma približajo uresničenju obveznega osemletnega šolanja s pravico uvajanja prehodnih oblik osnovnega izobraževanja (zimski tečajji ipd.).

Presegli bi okvir pričujočega članka z obravnavo značilnosti Zakona o šolstvu, v katerem se odraža nova vsebina, demokratičen in humanizirani reformirane šole. Vsekakor pa se bodo morali z njim podrobneje seznaniti vsi oni činitelji, ki so pred družbeno skupnostjo odgovorni in soodgovorni za vzgojo mladega rodu (šola, družina, šolski odbori, družbene organizacije in ne nazadnje sveti za šolstvo pri ljudskih odborih, v kolikor tega že niso storili).

Začeli smo že lansko leto

V preteklem šolskem letu 1957/58 smo začeli, kakor povsod drugod po državi, postopoma uresničevati zamisli šolske reforme v našem obveznem šolstvu. Začetek reforme ostalega šolstva je predviden v naslednjih letih. Novo šolo je potrebno graditi iz temeljev in to je osnovna šola. Doslej smo opravili začetna dela na preoblikovanju šolske mreže in uvedli na nižjo stopnjo obvezne šole, za prve tri razrede osnovne šole, novi začasni učni načrt.

Reorganizacija šolske mreže

Eden od predpogojev za uresničevanje ciljev reformirane šole je ustrezno urejena šolska mreža, ki omogoča uspešno organizacijo učnega dela.

Nekatera glavna načela reforme: obvezna šola je po svojih osnovnih načelih, vsebini in akciji dela enotna in ima enotno vodstvo, naj bo dostopna v enaki meri vsej šoloobvezni mladini, naj nudi vsem učencem znanje iz vseh osmih učnih programov, to znanje naj bo kakovostno, posredovano s sodobnimi učnimi oblikami in metodami ter sodobnimi učnimi sredstvi, omogoča naj pod enakimi pogoji svojim absolventom prestop na drugo stopnjo šolanja (gimnazija, strokovne šole), obvezna šola zahteva ustrezne zgradbe in ustrezno opremo.

Postavimo vprašanje: ali lahko nižeorganizirana, to je taka z enim ali z dvema učiteljema, izpolnjuje te naloge? Odločno: ne more. Ni takega pedagoškega »čudodelnika«!

Zato so pri oblikovanju nove šolske mreže predstavljale pri nas občutno oviro in resen problem prav te nižeorganizirane šole. Pred reorganizacijo je bilo takih šol v koprskem okraju 87%, ogromna številka, poleg goriškega okraja, največja v Sloveniji. Vzrok množici takih malih šol, (skoro vsaka vas ali zaselek je imel svojo šolo s 15 do 30 učenci), leži ne le v terenski razbitosti, ampak je to predvsem rezultat zgodovinskega razvoja šolstva na Primorskem: fašistična Italija je imela poseben politični interes, da slovenskim krajem ni omogočila razvitega šolstva. Pri tem je zasledovala podjarmljevalne težnje za očitnim namenom, da se najlaže vlada nad manj izobraženim ali celo polpismenim narodom. Po drugi strani je imela s takim šolskim sistemom preko italijanskega učitelja razpredeno ovađuško in fašistično agitatorsko mrežo v zadnjo slovensko vas na Primorskem.

Ali mar ni tedaj ob tem dejstvu v svojem bistvu reakcionaren očitek nekaterih zaslepljenih in kulturno zaostalih staršev, ki ob ukinjanju take nižeorganizirane šole povzdigujejo glas: fašisti so nam šolo dali in pustili, vi nam pa jo jemljete? Očitek je tudi družbeno škodljiv, ker se za njim skriva nazadnjaška težnja: če mi lahko živimo brez vsestranske izobrazbe in vzgoje, lahko tudi naši otroci. (Dalje prih.)

EDINBURŠKI BALET PRIDE V JUGOSLAVIJO

V kratkem pride na svojo prvo turnejo po Jugoslaviji znameniti edinburški Festivalski balet. Nastopil bo v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Znameniti ansambel bo nastopal skupno s svojim orkestrom.

Kakor smo poročali v prejšnji številki, so bili te dni v našem okraju tečajji za pedagoške delavce. Med njimi tudi tečaj za tehnično vzgojo mladine za učitelje prvih treh razredov osemletk. Na sliki vidite udeležence enega izmed takih tečajev v Kopru

Moj prijatelj umetnik

in prijateljstvo se je začelo in končalo v kratkih osmih dneh. Kot neznanca sva se sešla in kot prijatelja sva se ločila in potem se nisva videla več.

Moja trmasta bolezen me je prisilila, da sem šel iskat pomoči v ljubljansko bolnišnico. Kot star »klient« sem se rokaval z dobrodušnimi zdravniki in ljubeznivimi sestrami, po preiskavi pa mi je »dežurni« rekel:

»Teden dni boste ostali tu, potem bomo pa videli.«

»Ali je moja nekdanja sobica št. 14 prosta? Kot samotar bi se rad v njej naselil.«

»Ni prosta. Da vam povem resnico, v njej leži dr. R., naš zdravnik, ki ga poznate. Zbolel je, pa smo mu kar tu postlali.«

»Aha!« sem dejal. »Narava se maščuje!« Pa je bilo vse to le šala, ker sem dr. R. visoko cenil in sem bil ponosen, da me šteje med prijatelje.

In potem sem vprašal:

»Ali ni nobene druge sobe-samo-tarke proste?«

»Ni je, a nič ne marajte — vtakni-li vas bomo v eno, ki ima le dve postelji, pa samo enega stanovalca, in še ta vam bo v veselje. Je namreč velik umetnik. Ivan Cargo je njegovo ime.«

Ivan Cargo! Mnogo ilustracij sem že nekdaj videl, ki so nosile ta podpis, a njega samega nisem poznal, ne osebno in ne po opisu. In postal sem radoveden. Svojega bodočega sobolnika-umetnika sem si že predstavljal: vitke, visoke, črne brade in črnih prešnovanskih kodrov, ki mu valovljejo do ram. Kar sam bi ga znal narisati.

Ko sva si pa podala v prvi roke, sem videl v njem bolnega siromaka, gladko obrčel lic in brade ter s plešo, namesto dolgih kodrov na glavi! Tak, kot je bil, bešen in zemljen, bi na razstavi lepotece nikoli ne dobil

prve nagrade. Ivan Cargo je bil namreč pravi tip delavca-proletarca in niti najmanj ne kaka vtelesenost maziženih mojstrov z dvora francoskega Ludovika XIV.

Toda pozneje, ko sva se pomenkovala in se s svojih ležišč gledala od blizu, je začelo rasti v meni neko nejasno spoštovanje do tega akademsko izšolanega umetnika, in s spošto-

FRANCE MAGAJNA

vanjem tudi prijateljstvo. Vendar je bil tragična osebnost. Povem, kar so vedeli in vedo vsi, ki so ga poznali: Cargo je bil žrtev alkohola. Nekateri hočejo to na lep način povedati, češ, bil je bohem. Ne verujem, da je sploh kdaj bil bohem, kolikor razumem jaz to besedo. Ni vedoma kršil pravil dostojnega vedenja, ni se potapljal v šumnem veseljačenju ali v kakih »svobodnih« romantičnih pustolovščinah. Mislim, da je v vseh teh in podobnih razvrzavah bil povsem miren in tih. V tistih dneh, ko sva bila skupaj, sva si v neskončnost pripovedovala vesele zgodbe, toda ne kvant. Kdo bi si mogel kaj takega misliti od nekoga, ki se utaplja v alkoholu! Rekel sem mu bil ob neki taki uri: »Cargo, koliko pornografij pa imaš narisanih v svojih albumih?« Mar bi molčal, bolje bi bilo!

»Kaj?« je vzkliknil. »Pornografij? Nikoli nisem risal pornografij, zato pa je to vprašanje sramotno, ker dokazuje, da vprav na to stvar misliš!«

Politevno sem se mu umaknil in obrnil pogovor na drugo. In sva bila potem prijatelja ves čas, a kako ustvarja, sem le malenkostno videl! Zala bolničarka Fani, ki nama je stregla, mu je obljubila ne vem koliko »štefanova« vina, če jo prekrasno nariše. In je prihajala ob svobodnih minutah v našno sobo »na stojno«. In Cargo je risal, jaz sem se pa imel-

nitno zabaval, kajti bila je med umetnikom in modelom neprestana bitka.

»Kaj se režiš, mulla sakramenska,« je rekel Cargo. »Stoj pri miru in glej v tistile kot! Na, pa spet se režiš, da bi te strela!« Fani je bila ljubka deklica, le prerada se je hihitala. Da se je Cargo le vanjo ozrl, že je prasnila v smeh. In Cargo je robantil ter jo končno spodil iz sobe. Kako naj neki nariše tako prasketajočo stvar!

Marsikaj bi lahko še o njem povedal in zares je škoda, da mi prostor v listu ne dopušta, a najbolj ganjen sem bil, ko mi dan pred mojim odhodom iz bolnišnice reče: »France! Ker nimam boljšega, sem ti na pisemskem papirju narisal hlapca Jerneja, da se boš spomnil na njegovo gorje, ko bo tebe kaj hudega trpilo!«

In jaz sem v cevko zvit list papirja sprejel in se nad njegovim avtorjem skoraj razjokal. Zdelo se mi je, da mi je dal košček sebe, nekak drobec lastnega srca, ki ga alkohol še ni ugonobil.

Drugi dan, ko sem se od bolnišnice poslovil, sem vse ljubljanske knjižarne obtelal, da bi našel izvod svojih norčljivih Kraševcev (Zalostne zgodbe o veselih Kraševcih), pa sem le v eni dobil broširanega. Hlapec sem z njim nazaj v bolnišnico in Cargo v zameno za njegovo umetnino poklonil ta ubožni snopčič kraških norčij. In je bil Cargo zelo vesel tega daru in je rekel:

»Sree je tisto, ki odloča, in ne materialna vrednost daru!«

Podala sva si desnici in se ločila. Prijateljstvo nekaterih dni je bilo morda iskrenejše, kot marsikatero, ki traja leta.

Ko sem bral v listih, da je Ivan Cargo umrl, mi niti hudo ni bilo. Zakaj neki? Prav tisto pot je dokončal, ki jo bom moral v mali bodočnosti dokončati tudi jaz. In vsi, ki so mi dragi in ki jih imam rad, pojdejo z mano. Ali je ta prirodni zakon tragika? Niti najmanj ne!

Dne 12. avgusta letos je umrl v ljubljanski bolnišnici slikar Ivan Cargo (25. februarja letos je praznoval šestdesetletnico). Na sliki vidimo verjetno njegovo zadnjo sliko — naradel jo je že v bolnišnici — in jo poklonil svojemu prijatelju Francetu Magajni. Na sliki je upodobil znamenito slovensko figuro — hlapca Jerneja

Da ne boste ugibali: moj prijatelj umetnik je bil pokojni Ivan Cargo. Smrt, ki ne pozna izjem, je nedavno postavila p'ko njegovemu geniju grafike in slikarstva. Kaj vse je on bil, so povedali že mnogi in mnogi, morda se bodo; jaz ne bom z njimi tekmoval, ker sem ga premalo poznal. Najino medsebojno spoznanje

IZ IZKUŠENJ DRUGIH REPUBLIK

»POPRAVI SAM«

Če bi te dni kdo obiskal mlade brigadirje na avtocesti, bi gotovo našel fante in dekleta v prostem času tudi na tečaju »Tehnika v hiši«. Sicer so taki tečaji v raznih naših mestih, navadno jih organizira Ljudska tehnika, obiskovalke pa so v ogromni večini žene. Zato ni čuda, da tudi na avtocesti skoraj ni mladinke, ki se ne bi zanimala za tak tečaj. Vzroki so popolnoma razumljivi: kdo ne bi želel, da si v dvajsetih urah pridobi tisto najpotrebnejše znanje, ki mu pride prav na vsakem koraku? Zanimivo je poznati električno napeljavo raznih vrst, svetlobna telesa in njihove priključke ali naučiti se, kako sami napravimo svetilko ali izračunamo porabo električnega toka. Prav gotovo pa bo tudi vsaka gospodinja vesela, če bo poznala ustroj raznih gospodinjstev električnih pripomočkov, kot je likalnik, grelec, kuhalnik, električni lonec, sesalec, stroj za pranje perila ali hladilnik, da bo seznanjena z njihovo najekonomičnejšo uporabo in bo lahko sama tudi izvršila manjša popravila. Prav tako ji bo to znanje koristilo pri nakupu raznih predmetov. Predolgo bi bilo, če bi naštevali vse podrobnosti takih tečajev in bi dovolj, če omenimo še, da si tečajnik pridobi nekaj znanja o vodovodnih in plinskih instalacijah, o vzdrževanju in beljenju stanovanja, o steklevarstvu, o drobnih popravilih in vzdrževanju pohištva, včasih pa se zgodi, da govorijo tudi o vrtnarstvu, higieni itd.

Znanje, pridobljeno na teh tečajih, bodo lahko vsi udeleženci

koristno uporabili ne samo doma, ampak tudi v stanovanjskih skupnostih, saj vemo, kako težko je dobiti obrtnika tudi za najmanjše popravilo. Gotovo boste rekli, da za to ni dovolj samo znanje, ampak da je potrebna tudi delavnica, ali vsaj nekaj orodja. To je res in zato sta podjetja »Elektron« in »Elip« izdelali kompletne sheme, table z vso instalacijo in električnim števcem. Prav tako so poslali na tečaje na avtocesto razne gospodinjstev električne pripomočke, da bi jih tečajniki spoznali tudi v praksi. Delavnice, katerih pobudniki so taki tečajniki, se imenujejo »Popravi sam«. Za to obliko se zanima vedno več ljudi in zato se je Ljudska tehnika odločila, da bo na letošnjem jesenskem zagrebškem velesojmu sodelovala s tako urejeno delavnico.

Ta zamisel ni nova niti ne moremo reči, da je naša. Rodila se je v Ameriki v času druge svetovne vojne, ko so bili obrtniki večinoma v vojski in so si morali ljudje pomagati, kakor so vedeli in znali. Pri nas je nastala ta zamisel pač iz drugačne potrebe, njena korist bi bila družbena, posebno v primerih, ko bi lahko opremili večjo, dobro urejeno delavnico za stanovanjsko skupnost. Pravijo, da imajo že take delavnice v Beogradu, Zagrebu in nekaterih drugih krajih in da bi jih kazalo vpeljati tudi drugje. V takih delavnicah je tudi stalni nameščene s široko tehnično izobrazbo ter se udeležujejo tudi kot inštruktor. Delavnica popravila okvare na električnih, vodovnih in plinskih instalacijah, preskrbi gospodinjstvom priprave za iskanje okvare, razpolaga z osnovnim orodjem za obdelavo lesa in kovine, za popravilo radio aparatov, do drobnih potrebščin za brušenje noža ali popravilo lonca. Pravijo, da je taki delavnici potreben prostor v velikosti 5 × 6 ali 5 × 8 m in da stane oprema okrog milijon dinarjev.

Razen teh večjih opremljenih delavnic pa bodo pokazali na velesojmu tudi tako imenovane tehnične omarice, ki bodo prišle v poštev za posamezna gospodinjstva ali za manjšo stanovanjsko hišo. Oprema take omarice stane 15.000 dinarjev.

Ko toliko govorimo o šolski reformi, večkrat omenimo tudi tehnično vzgojo, pri tem pa moramo vsak dan znova ugotoviti, da smo take vzgoje tudi sami potrebni. Tako je prav gotovo zanimiva odločitev investitorjev stanovanjskih blokov v Sarajevu. Obvezali so se namreč, da bodo v novih blokih, v vsaki četrti hiši, zagotovili prostor za otroško tehnično delavnico. Pravijo, da stane opre-

Kljub novim modnim linijam najdemo v modnih žurnalih razen oblek v obliki vreče ali trapeza tudi oprijete živote s širokim, nabranim ali naloženim krilom. Tak model vidite tudi na naši sliki

ma take delavnice 300.000 dinarjev in da bo ta prostor za otroke bolj privlačen od ulice. V Zagrebu pa so se spomnili še drugače: zakaj ne bi opremili take delavnice na nekaterih otroških igriščih? To bo prav gotovo povečalo njihovo privlačnost.

Tudi v Kopru imamo odbor, ki ga sestavljajo predstavniki Ljudske tehnike, tajništva za šolstvo OLO in Društvo prijateljev mladine. Namen tega odbora je, da popularizira tehnično vzgojo po naših šolah, v izvenšolski dejavnosti, letos pa bo v prvih treh razredih osemletke tehnična vzgoja tudi učni predmet.

Morda bo tudi ta naš odbor našel pobudo in možnost za opremo take delavnice ali za podobne tečaje?

Kuhinja - načrtovanje, oprema

Centralni zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani je izdal knjigo pod tem naslovom, ki je rezultat večletnega dela Zavoda na področju opreme in pripomočkov v sodobni kuhinji. Knjiga je prva te vrste v državi. Hkrati je izšla tudi v srbohrvatskem jeziku. »Kuhinja« ne bo samo dragocen pripomoček vsem, ki si želijo na novo opremiti staro kuhinjo ali kuhinjo v novem stanovanju, temveč tudi mlazarskim delavnicam in projektantskim uradam, kot stanovanjskim skupnostim in hišnim svetom. Veseli je bodo učitelji na osemletkah, ki bodo poučevali domače gospodarstvo, kjer je v učni načrt vključena tudi sodobna oprema stanovanj.

Knjiga je tiskana na finem papirju na 112 straneh in ima 200 slik. Vsa oprema in kuhinjski pripomočki, ki jih knjiga priporoča, so domače proizvodnje.

Knjiga je razdeljena na več poglavij, ki obravnavajo: KUHINJSKO DELO IN OPREMA — (glavne značilnosti, razporeditev opreme, osnovne dimenzije), DELOVNA MESTA IN HRAMBE — shranjevanje živil (hladilnik, vgrajena omara z ventilacijo, viseča omara, visoka omara brez

ventilacije, shramba-sobica, posode za začimbe), pripravljanje hrane (delovna mesta, oprema, orodje), kuhanje (štedilnik na trda goriva, plinski in električni štedilnik), serviranje in obedovanje (transport, aranžma jedilne mize, pohištvo), pomivanje (postopek, čistilna plošča, sušenje), prava tople vode (gretje s trdnim gorivom, s plinom, z električno energijo), odpadki. POHISTVO — primerjava starega z novimi elementi, serijski elementi. KUHINJA V STANOVANJSKEM Tlorisu — splošno, Oblike kuhinj (enovrstna, koridor, L-kuhinja, U-kuhinja), namestitve kuhinje, kmečka kuhinja, adaptacija stare kuhinje, INSTALACIJE IN MATERIALI — osvetljava, ventilacija, električne instalacije, stene, strop, pod, obloge delovnih plosč, jedilnih miz in polic. Knjiga stane 400 dinarjev. Lahko jo naročite in kupite tudi v upravi založbe, Miklošičeva 4-II.

Dvodelna obleka ravnega kroja.

UPORABA POLIVINILASTIH VREČEK ZA ŽIVILA

Naše gospodinjke so se zelo razveselile, ko so prišle na trg vrečke iz polivinilaste folije. Vrečke so na oko zelo lepe, prozorne, dajejo se okusno aranžirati. Imajo ugodne mehanske lastnosti: so odporne proti trganju, nepropustne za maščobo, lahko upogljive pri sobni temperaturi, kisline in lužine jim ne škodujejo. Njihova uporaba je zelo široka. Nezaželeno pa je njihova neodpornost do višje temperature in dejstvo, da postanejo v mrazu trde in krhke.

Za krajšo dobo lahko shranimo v te vrečke skoraj vsa živila in so zlasti priročne za trg. Vendar so v praksi gospodinjke že spoznale, da za daljše in večkratno embaliranje za nekatera živila niso primerne. Zakaj? Prav zato, ker ne prepuščajo vode in zraka in ne prenesejo temperature nad 60 stopinj C. Vsa živila, ki oddajajo toploto in vlago, n. pr. zelenjava in sadje, kakor tudi živila, ki oddajajo vlago iz notranjosti na površino, n. pr. kruh, sveže meso, sveže salame, sir itd., se ne hranijo dobro, sveža in zdrava, če jih pustimo več kot nekaj ur v neprodušni polivinilasti vrečki. Vrečke se zaradi izhlapevanja vlage in živil na notranji strani orose, kondenzirana voda pa začne s svojim razdiralnim delom razkrajati živila in nudi ugodne pogoje za razvoj mikroorganizmov, ki so na živilih skoraj vedno prisotni. Polivinilaste vrečke tudi ne moremo prekuhati. Šešoma se naberejo na njej mikroorganizmi, ki se prenašajo na sveže embalirano živilo. Stare vrečke dobijo tudi neprijeten duh, ki se vpija n. pr. v kruh. Edini način čiščenja vrečke je namreč pranje z detergenti v hladni vodi. To pa je premalo.

Najboljša vrečka za malico s kruhom je bela platnena vrečka, ki jo stalno peremo in prekuhavamo. Salamo ali sir pa zavijemo v svež celofan ali pergamentni papir in spustimo h kruhu v platneno vrečko.

(Po »Sodobnem gospodinjstvu«)

POCENI RAZVEDRILLO

najdete v zalogi slovenskih, srbohrvatskih, italijanskih in nemških knjig

LJUDSKE KNJIŽNICE KOPER

Žene po svetu

ARABSKA
»DEVICA ORLEANSKA«

Odkar so prišle v Jordan tuje vojaške enote, da bi pomagale režimu kralja Huseina, je vedno bolj pogosto slišati o aretacijah in obsodbah borcev za arabsko neodvisnost. Vojaško sodišče v Amanu je obsodilo že več ljudi na smrt ali na večletni strogi zapor. Med temi je tudi 19-letna študentka NADIA SALTİ, ki je že po vsem svetu znana kot arabska »Devica Orleanska«. Pred sodišče je prišla z drugimi obtoženci, ker je sodelovala v jordanškem osvobodilnem gibanju. Obsodili so jo, da je nosila upornikom eksploziv in da je odgovorna za tri eksplozije v jordanškem glavnem mestu. Državno tožilstvo je zahtevalo smrtno obsodbo, nakar so začeli prihajati v Jordanjo številni protesti raznih narodov in je obsodilo zato Nadijo na sedem in pol leta zapora. Obsojenih je bilo še več arabskih borcev, med njimi tudi Nadiin zaročenec. S svojo junaško borbo dokazujejo jordanški patrioti upravičenost svojih zahtev za neodvisnost arabskih narodov, kar želi kralj Husein zatreti z anglo-ameriško vojaško pomočjo.

Na sliki: Nadia Salti z zaročencem med procesom.

Kajti kuharica?

NADETE KUMARE V KOPROVI OMAKI

10 srednje velikih kumar; nadev: 1/2 kg kuhane govedine, 20 dkg kruha, malo mleka; sol, poper, 3 dkg masti, 1 čebula, 2 stroka česna, 10 dkg prekajene slanine, 1 jajce, sol; drobnjak, Omaka: 4 dkg masla ali margarine, 2 dkg moka, 1/2 l kostne ali zelenjavne juhe, 2 dl smetane, rezina trdega sira, šop kopra.

Kumare olupimo in jim z žlico zdolbemo osemenje. Napolnimo jih z nadevom, naložimo tesno drugo poleg druge v kozico, pri čemur zajemalko tople vode, pokrijemo in dušimo do mehkega.

Na mesoreznici zmeljemo meso in v mleku namočeno, ožet kruh, dodamo sol, poper, na drobno zrezan drobnjak, na koščke zrezano slanino, na masti prepraženo, drobno zrezano čebulo, strt česen in sol. Dodamo jajce in vse skupaj dobro vmešamo.

Na maslu prepražimo moko, zalijemo z juho, dobro premešamo, da je omaka gladka, kuhamo 10 minut, nakar odstavimo, dodamo na drobno narezan koper, nariban sir in vse zlijemo k dušenim kumarom. Ko vse skupaj prevre, odstavimo in dodamo še smetano in na drobno zrezan drobnjak ter solimo po okusu.

V Kopru smo dobili kozmetični salon

Priznam, da se mi ni vzbudila samo poklicna, ampak tudi čisto osebna ženska radovednost, ko sem prvič zagledala na hotelu Triglav v Kopru novo firmo:

Kozmetika Very.

In potem sem srečavala znanke: »Si že bila pri kozmetičarki? Slišala sem, da se spleča.«

Moški pa so bili manj navdušeni: »Naše žene imajo spet nov način zapravljanja. Prej je bila frizerka in šivilja, zdaj pa še kozmetičarka.«

Govorjenja in ugibanja dovolj, da vzame novinarka beležnico in svinčnik ter se odpravi v prvo nadstropje našega Triglava. Celo fotoaparati sem imela s seboj, pa se mi je slika ponesrečila, ker imajo slabo svetlobo. Moral mi je priskočiti na pomoč kolega s »flashem« in kakor vidite na sliki, mu je uspel kar dober posnetek.

Torej naj vam predstavim: naša diplomirana kozmetičarka v Kopru tovarišica Vera Hönigsman v svojem po prostoru skromnem, sicer pa zelo ekonomično in lično urejenem salonu. Takoj sva bili v prijetnem in zanimivem pomenku.

Če bi vam zdaj vse naštevala, o čemer sva govorili, bi bilo predolgo, posebno še, ker imam za vse naše bralke novico, ki vas bo prav gotovo razveselila: tovari-

šica Hönigsmanova bo postala naša sodelavka. V svojih sestavkih vam bo razložila, kaj hoče doseči sodobni kozmetičar, kakšna sredstva pri tem uporablja in kako ljudem pomaga. Tu ne gre samo za ženske, kajti negovan obraz in zdravo polt naj bi imeli prav tako moški. Zdi se, da to v Kopru razumejo in zato zahaja v sobo št. 109 hotela Triglav tudi nekaj moških. Dva sestavka s področja kozmetike imam že v predalu in brali ju boste lahko v prihodnjih številkih našega časopisa. Razen tega pa bo naša ljubezniva kozmetičarka rade volje odgovarjala tudi na vprašanja naših bralk in vam dajala nasvete. Pišite torej našemu uredništvu (v naslovu navedite rubriko »Kozmetika«), če imate kake težave ali bi radi razne nasvete. Ob priložnosti, ko pridete v Koper, pa boste lahko obiskali kozmetičarko še osebno. Z. L.

Na Krasu ne držijo križem rok *Pereča vprašanja Škocjanskih jam*

(Nadaljevanje s 1. strani) razumeli in tudi takoj začeli delati. Za občinski praznik so že odprli kar dve novi osemletki. Prva je v Dutovljah. Ta je našla svoje prostore v preurejenem poslopju, druga pa v Sežani, kjer so v ta namen zgradili novo lepo stavbo, ki se lahko primerja z najlepšimi šolami v Sloveniji. Z otvoritvijo nove osemletke v Sežani bo odslej odpadel popoldanski pouk, kar je nedvomno velika pridobitev, saj je po mnenju pedagogov ta neprilagodljiv in slabo vpliva na učence ter na šolski uspeh obče.

V kratkem bodo odprli novo šolo tudi v Branici. V načrtu pa imajo, da še letos reorganizirajo vse šole in popolnoma izvedejo šolsko reformo v vsej občini.

Sicer pa že vsa zadnja leta posvečajo šolstvu veliko pozornost. O tem nam najbolj zgovorno govorijo številke — podatki o sredstvih, ki jih sežanska občina daje vsako leto za šole. Leta 1956 je šlo iz občinskega proračuna v ta namen 17.619.000 dinarjev, v letošnjem proračunu pa se je ta vsota podvojila in znaša tretjino vsega občinskega proračuna.

To so za Sežano velika sredstva, ki so pa dobro naložena, saj brez ustreznih kadrov v industriji, trgovini, gostinstvu in na-

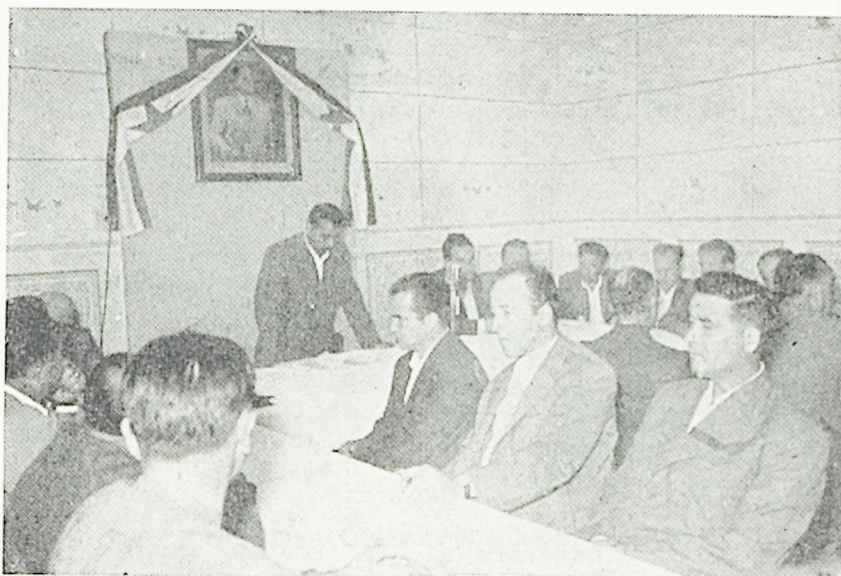
posled tudi v kmetijstvu ne moremo misliti na napredek, na večjo proizvodnjo in s tem v zvezi tudi na višji standard. In take kadre bomo lahko dobili le, če bo naša mladina že v osnovni šoli oziroma osemletki dobila dobro podlago.

Naposled pa ne gre le za to. Naš sistem delavskega in družbenega upravljanja zahteva od delovnih ljudi, da se usposobijo za opravljanje družbenih funkcij, ki jih jim skupnost poverja. Število teh ljudi se stalno veča. Tako ima že danes v sežanski

občini vsak trinajsti prebivalec neko funkcijo bodisi kot član organov delavskega samoupravljanja, odbornik ali član sveta pri občinskem ljudskem odboru ali pa v raznih drugih svetih.

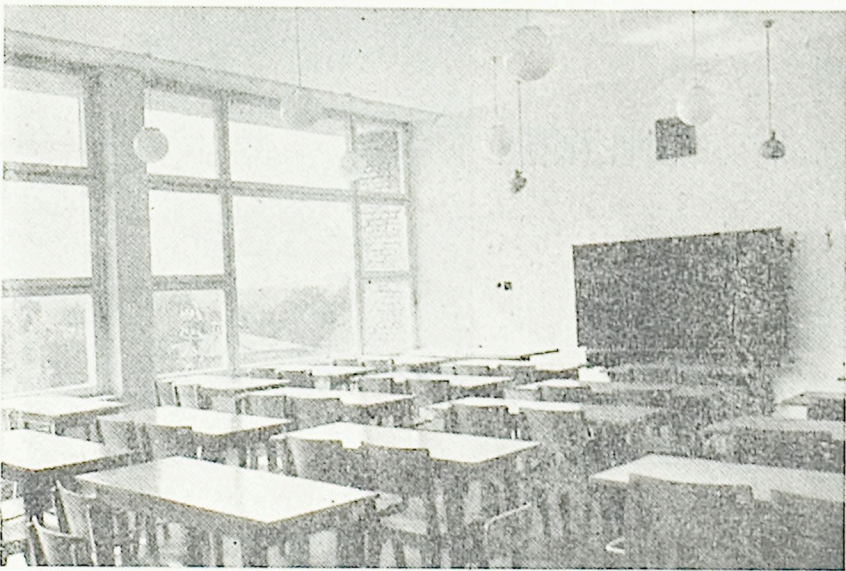
Poudarek, ki ga je dal letošnji občinski praznik v Sežani tem vprašanju, pomeni torej pogled v prihodnost. Jamstvo, da bodo naredili vse, da bodo tisti, ki nosijo danes pionirske rute, oboroženi s potrebnim znanjem lahko stopili na mesta starejših in znali s še večjim uspehom voditi ter upravljati svojo komuno. Iv

Proslave za občinski praznik v Sežani so se začele pretekli četrtek s slavnostno sejo Občinskega ljudskega odbora v Dutovljah. Ob tej priložnosti je govoril o razvoju sežanske komune, problemih in perspektivah predsednik Vlado Mahnič. Po slavnostni seji so slovesno odprli preurejeno poslopje, kjer je dobila prostore novoustanovljena osemletka. Slavnosti so razen domačega prebivalstva prisostvovali tudi gostje iz Kopra in predstavniki drugih občin

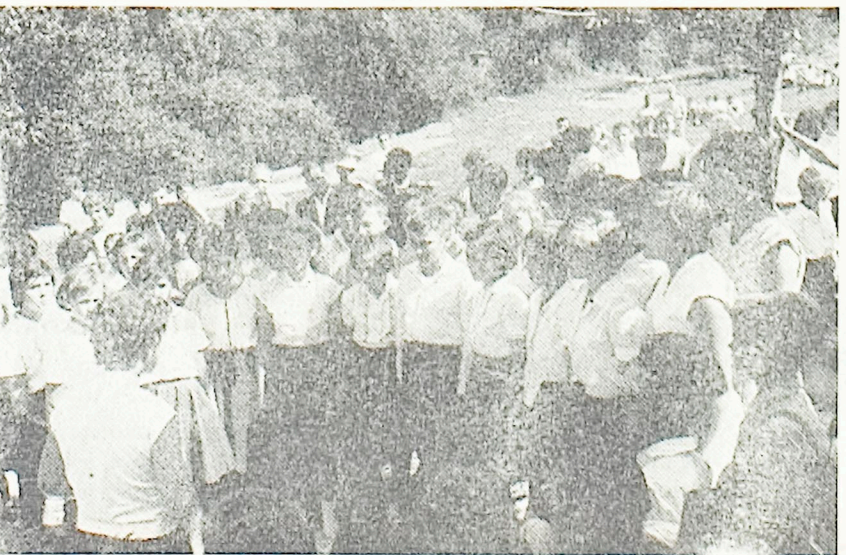

V nedeljo dopoldne so odprli novo osemletko v Sežani. Lepa zgradba je delo priznanega slovenskega arhitekta inž. Gasparija. Stala je 50 milijonov dinarjev. V njej je 8 sodobnih svetlih in zračnih učilnic s 36 prostori. Nova osemletka ima tudi poseben prostor za šolsko delavnico, kjer se bodo učenci učili raznih ročnih del.

Ob izročitvi šole svojemu namenu je govoril sekretar občinskega komiteja ZK Alfonz Grmek o vzgojnih vprašanjih sežanske občine in uspehih, ki so jih dosegli na prosvetnem področju

V okviru kulturnih prireditev sta sodelovala tudi mešani pevski zbor PD Venček iz Dutovelj in mladinski pevski zbor iz Sežane (na sliki spodaj). Razen tega je v Sežani gostovala ljubljanska Drama, domača Svoboda pa je priredila uspešni večer. V nedeljo popoldne so nastopili tudi učenci osemletke z mladinsko igro Junak Peter, ki so jo naštudirali nalašč za to priložnost. V novi šoli v Sežani pa je razstavil svoja dela slikar Janez Varl

Res je, da je letos šlo skozi Škocjanske jame nad enajst tisoč obiskovalcev, vendar nas ta številka ne zadovoljuje, ker je glede na dejanske možnosti še vedno prenizka.

Ni naš namen, da v tem članku opišemo lepote Škocjanskih jam, čeprav se vsiljuje vtis, da jih premnogi še ne poznajo, vsaj ne dovolj. Hoteli bi le pokazati na nekatere pomanjkljivosti, z odpravo katerih bi stanje lahko občutno izboljšali. K temu nas zlasti silijo izjave mnogih ino-

zemskih turistov, ki se vzhiceni vračajo iz čarobnega podzemlja.

Prvič Zdi se, in to bo verjetno kar držalo, da je reklama za jame v inozemstvu odločno prešibka, tako rekoč nepoznana. Uprava Škocjanskih jam nima prepotrebnih perspektiv niti v slovenščini, kaj šele v raznih tujih jezikih. Primer: naši zastopniki v Stockholmu in v Rimu nujno zahtevata prospekte. Tako tudi drugod. Prospektov ni. V Neaplju bo v kratkem kongres speleologov. Nemogoče je priti do sredstev, da bi tja odposlali vsaj nekaj slik.

Drugič. Inozemce imamo sedaj vzdolž vse obale, v Škocjanske jame pa prihajajo le posamezniki, ki slučajno zagledajo tablo ob novi poti. Ali ne bi mogla naša avtobusna podjetja organizirati izlete v Škocjanske jame podobno kot SAP Ljubljana do žičnice na Kravavec, v Logarsko dolino, itd.?

Tretjič. Kljub dosedanjemu trudu uprave jam, ki je po svojih možnostih v pogledu reklame napravila, kar se je napraviti dalo, mnogi domači obiskovalci sprašujejo, ali so Škocjanske jame šele na novo odkrite. Komentar je odveč. In potem: »Ko bi to vedeli!...«

Cetrtič. Ali so obiskovalci zadovoljni s postrežbo, s hrano in pijačami? V glavnem lahko odgovorimo pozitivno. Toda... Primer: uprava je na lastno pest zredila kakih trideset piščancev. V eni sami nedelji so jih Tržičani z lahkoto pospravili. Včasih zmanjka mesa, včasih kruha. Da ne govorimo o hladnih pijačah, zlasti o pivu, kislji vodi, itd. Zakaj gostilna nima vsaj enega hladilnika? Res je, da bo prej ali slej zgrajena v bližini jam sodobna restavracija, toda dotlej bi se hladilnik lahko amortiziral. Morda ne bi škodoval tudi ekspres aparat za kavo in še kaj.

Zaključek: več gibčnosti in iznajdljivosti, več povezanosti med potovalnimi uradi, avtobusnimi podjetji in turističnimi objekti, pa tudi več rizika, za katerega se bo nedvomno izkazalo, da ni bil riziko, kajti Škocjanske jame ne bodo varale, če se bomo res zavedali, da so zlate jame.

-er

Kaj pravijo drugod...

GLAS GORENJSKE

GRADIJO NAJSLIKOVITEJŠO TURISTIČNO CESTO NA GORENJSKEM

Ze drugo leto delajo cesto od Zalega loga skozi Davčo do Novakov in Cerkna. Z deli so začeli lani in jih letos nadaljujejo. Doslej so uredili približno 7 kilometrov cestišča, približno toliko pa ga je treba še urediti. Za letošnja dela je na razpolago 7 milijonov dinarjev.

Ko bo cesta dograjena, bo to ena najslavnejših turističnih cest na Gorenjskem. Vila se bo po slikoviti soteski, hudournškega potoka Davčice in bo nova vez med Seiško dolino in Primorsko. Seiška dolina bo postala še pomembnejše turistično tranzitno področje. Še posebej zato, ker bo cesta od Skofje Loke do Zelezniakov asfaltirana.

DOLENJSKI LIST

TITO MED BRIGADIRJI

V naselju Kronovo so predsednika Tita pričakovali na vhodu. Med brigadirji je vrelo kot v čebelnjaku... Dolgo je že tega, kar jim je tovariš Tito obljubil, da bo prišel — danes pa je tu, sredi njih.

»Kako ste, fantje?«

Prvi avtomobil na novi cesti nekje med naseljem Kardeljevo in Sentjurjem. Brigadirji vzdolž trase navdušeni pozdravljajo ljubljenskega predsednika.

V manjšem useku so na delu mineri, v svetlih čeladah, z vrtnimi stroji v rokah.

»Kako ste, fantje?« jim zakleče Tito.

»Hvala, dobro!«
Spet naselje. Ob ozki poti vse polno mladih, razgraničenih ljudi. Brigadir iz koprške brigade skoči iz vrste in stisne tovarišu Titu roko... Prijazen in dobrohoten nasmeh.

»Pridite še, ko bo cesta gotova!« je slišati iz radostnih, nemirnih vrst.

Podobni prizori se vrste vse do konca trase.

POMURSKI VESTNIK

TOVARIŠKO SREČANJE STAJERSKIH BORCEV IN AKTIVISTOV ob 15-letnici ustanovitve VI. SNOUB

»Slavka Slandra«

v Mozirju, dne 6. in 7. septembra 1958

6. septembra:
ob 12. uri odkritje spomenika Slandrove brigadi na Špiču, na kraju njene ustanovitve;
ob 17. uri slavnostna seja ObLO Mozirje in odkritje spomeniške plošče na »Domu Slandrove brigade«;
ob 20. uri akademija TVD Partizan;

7. septembra:
ob 9. uri v Lokah pri Mozirju zbor borcev Slandrove brigade in aktivistov;

ob 10. uri slavnostno zborovanje — proslava 15. obletnice ustanovitve brigade »Slavka Slandra«.

Po proslavi zabava s kulturnim programom.

Občinski odbor Zveze borcev Mozirje

kje so ladje

P/1 »BIHAČ« je 24. avgusta odplula iz Splita v Rotterdam, kamor prispe 7. septembra.

P/1 »DUBROVNIK« je 18. avgusta priplula v Remontno ladjedelnico Splošne plošbe v Piranu, kjer je v popravilu.

M/1 »GORENJSKA« je 27. avgusta priplula v Sfax, kjer naklada tovor za Reko.

P/1 »GORICA« je 16. avgusta plula mimo Bermudov na poti v Jugoslavijo.

P/1 »LJUBLJANA« je 30. avgusta odplula iz Raše za Zdanov.

M/1 »MARTIN KRPAN« je tretjega septembra priplula iz Lattaquije v Ploče.

P/1 »NERETVA« je 25. avgusta priplula v Gdynijo, kjer naklada tovor za Jadransko morje.

P/1 »POHORJE« je 30. avgusta odplula iz Tivata (Boka Kotorska) s tovorom za Srednji vzhod.

P/1 »ROG« je 30. avgusta odplula iz Rotterdama za Gdynijo

P/1 »ZELENGORA« je na Reki, kjer naklada tovor za Srednji vzhod.

NOV PLAGALNI PAS

Vojstvo ZDA je doblo nove vrste plavalni pas, zložen v zavojčku žepne oblike. Nadomestil bo rešilni pas, ki so ga ameriške čete uporabljale v drug svetovni vojni, kakor tudi pas, ki se napolni iz naboja, napolnjevanega s stisnjenim plinom ogljikovega oksida. Novi plavalni pas deluje po »pr ne pu zračnih mehurjev« in avtomatično napolni gornji del voltega dela, takoj ko se človek z njim spušta v vodo. Glavo in ramena mu drži nad gladno, četudi je nezavesten.

V imenu učencev, ki jim je namenjena nova osemletka, se je vsem prisrčno zahvalila Majda Jerina. Obljubila je, da bodo skrbno čuvali šolo in se pridno učili

V Dutovljah je bila med drugim tudi razstava NOB. Stevilni obiskovalci so si z zanimanjem ogledali dokumente, ki govorijo o borbi prebivalstva tega področja za svobodo

Radio KOPER

SOBOTA, 6. IX.:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.45 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Kulturni obzornik — 14.40 N. Rimski-Korzakov: »Car Sultan« suite op. 57 — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Medžimurske narodne izvajajo: mali zbor in narodna družina Radia Zagreb, Anica Zubovč in vokalni kvintet »Lisinski« p. v. Sergeja Rajnisa.

NEDELJA, 7. septembra

8.00 Kmetijska oddaja: Nagrajevanje po učinku na naših posestvih — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Turistične beležke — 9.20 Zabavna glasba — 13.45 Za našo vas — 14.15 Veseli trio iz Planine — 14.30 Sosedni kraji in ljudje — 15.00 Vesti — 15.45 Glasba po željah.

PONEDELJEK, 8. septembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Pisana paleta zabavnih melodij — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 Od melodije do melodije — 15.00 Vesti — 15.20 Slovenske narodne poje ženski tercet.

TOREK, 9. septembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Okno v svet — 14.40 Filmska glasba — 15.00 Vesti — 15.20 Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev.

SREDA, 10. septembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.20 Sola in življenje: V tovarni igrač v Bački »Palanka« — 14.40 Poje ljubljanski vokalni oktet — 15.00 Vesti

ČETRTEK, 11. septembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Glasba Roberta Stolza — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: Govorni predsednik OLO Koper Albin Dujc — 14.40 Domači zabavni ansambli — 15.00 Vesti.

PETEK, 12. septembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Popoldanske melodije — 14.30 Gospodarska oddaja: Promet in njegove potrebe — 14.40 Popularne skladbe — 15.00 Vesti.

SOBOTA, 13. septembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Kulturni obzornik — 14.40 Igra orkester Armando Sciascia — 15.00 Vesti.

Ali ste že naročeni na

„Ljudsko pravico“?

Vsak dan vas seznanja z dogodki doma in po svetu. Razen tega pa naročniki »Ljudske pravice« in »Ljubljanskega dnevnika« sodelujejo pri velikem jesenskem nagradnem žrebanju!

Prva nagrada — nov osebni avtomobil FIAT 600!

Druga nagrada — harmonika »Carmen«, vredna 152.000 dinarjev.

Tretja nagrada — radio »Simfonia«, vreden 102.000 dinarjev.

Četrta nagrada — pisalni stroj »Sava«, vreden 98.000 dinarjev.

In še več drugih nagrad (sesalec za prah, mikser, električna peč »Olympia« in tako dalje).

Nagrade bo razdelil žreb med naročnike, ki bodo ob žrebanju vsaj tri mesece naročeni na »Ljudsko pravico« ali pa na »Ljubljanski dnevnik«.

Datum žrebanja bo naknadno objavljen.

Torej, postanite naročnik našega dnevnika!

Naročniki obeh naših listov imajo 50-odstotni popust pri oglasih, osmrtnicah in zahvalah.

»Ljudsko pravico« oziroma »Ljubljanski dnevnik« lahko naročite v naši upravi: Ljubljana, Petkovškovo nabrežje št. 24, v naših podružnicah in pri vseh poštah v Sloveniji.

Kino

KOPER — 5., 6. in 7. septembra italijanski barvni film Cinemascope KRUIH, LJUBEZEN IN...; 8. in 9. septembra ameriški barvni film LJUBITELJ RDEČELASK; 10. in 11. septembra jugoslovanski film MALI CLOVEK.

IZOLA — 5. septembra ameriški film MOJH SEST KAZNJENCEV; 6. in 7. septembra jugoslovanski film MALI CLOVEK; 8. in 9. septembra kitajski film HAJVA; 10. in 11. septembra ameriški barvni film LJUBITELJ RDEČELASK.

SMARJE — 6. septembra angleški barvni film SVENGALI; 7. septembra madžarski film STRIC IZ AMERIKE; 10. septembra kitajski film HAJVA.

SKOFIJE — 6. septembra madžarski film STRIC IZ AMERIKE; 7. septembra angleški film JOKAJ,

LJUBLJENA DEŽELA; 10. sep-

tembra francoski film BEGUNCI. DEKANI — 6. septembra angleški film JOKAJ, LJUBLJENA DEŽELA; 7. septembra francoski film BEGUNCI.

POSTOJNA — 5., 6. in 7. septembra ameriški barvni film KLICI M ZA UMOR; 9. in 10. septembra francoski film PODZEMLJE PARIZA.

SEŽANA — 6. in 7. septembra francoski film FRENCH CAN CAN; 9. in 10. septembra italijanski film NEAPELSKO ZLATO; 11. in 12. septembra madžarski film MALI KOZAREC PIVA.

PIRAN — 7. in 8. septembra ameriški barvni film DAMA IZ SANGAJA; 8. in 9. septembra jugoslovanski film POISCI VANDO KOS; 10. in 11. septembra kitajski film MATI.

PORTOROŽ — 6. septembra ameriški barvni film DAMA IZ SANGAJA; 7. in 8. septembra jugoslovanski film POISCI VANDO KOS; 9. in 10. septembra kitajski film MATI; 11. in 12. septembra ameriški barvni film VELIKA KORIDA.

OBVESTILA

Vpisovanje v baletno šolo bo v sredo 10., v četrtek 11., v petek 12. in v soboto, 13. septembra t. l., od 10. do 12. in od 14. do 17. ure v mali dvorani gledališča v Kopru.

Pogoji za sprejem so:

Vpišejo se lahko deklice in dečki od 8 do 16 let starosti; biti morajo zdravi in imeti veselje do baletne umetnosti.

K preskušnji naj prinesejo telovadno obleko in copate. — Vsa pojasnila dobite pri vpisu.

Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev Koper

Sekcija tekstilne stroke pri Obrtni zbornici za okraj Koper obvešča vse delavce tekstilne stroke, da organizira strokovni tečaj za krojenje moških in ženskih oblačil. Za področje občine Piran zbira prijave krojaški moški salon v Piranu, Tartinijev trg. Za ostala področja pa Obrtna zbornica za okraj Koper v Kopru. Predvidoma bo začetek tečaja v Piranu 15. septembra, v Kopru pa 1. oktobra t. l. Prosimo vse zainteresirane, da se za tečaj pravočasno prijavijo. Tečaj bo vodil strokovni učitelj tov. Dušan FABJAN.

Obrtna zbornica za okraj Koper obvešča tudi delavce ostalih obrtnih strok, da se prijavijo za strokovne tečaje. Ti tečaji se bodo predvidoma začeli v oktobru. Interesenti naj se prijavijo v pisarni Obrtne zbornice za okraj Koper

Obrtna zbornica za okraj Koper

Mali oglasi

SONČNO SOBO, opremljeno ali prazno, iščem. Plačam po dogovoru. Ponudbe pošljite na frizerski salon »Kobal«, Nazorjeva ulica, Koper.

LEPO TRISOBNO STANOVA-NJE v Šmarjah pri Kopru za menjam za primerno dvosobno v Kopru ali bližnji okolici. Ogled stanovanja v Šmarjah št. 141.

POSLOVODJO DROGERIJSKE STROKE sprejme takoj trgovsko podjetje »Jadro« Piran. — Ponudbe pošljite ali se osebno javite pri upravi podjetja v Piranu.

Ključavničarskega vajenca sprejem takoj. Ključavničarstvo, Soška 7, Koper.

ADMINISTRATOR, več v vseh administrativnih poslih, poslih socialnega zavarovanja in personalnih zadevah, z znanjem strojepisja, dolgoletni ekonom podjetja, išče službo v Kopru, Kozini, Piranu ali Portorožu. Ponudbe pošljite na upravo lista pod »Pedanten in nagrada«.

V kratkem se bo začelo v Postojni prvo šahovsko mladinsko prvenstvo, na katerem bo sodelovalo 15 najboljših mladinskih šahistov iz mesta in okolice. Prvenstvo prireja občinski komite LMS. Srečanja bodo trikrat tedensko v klubu DPD »Svobode«.

Občinski komite LMS v Postojni bo konec septembra priredil, v sodelovanju s postojnsko strelsko družino, občinsko mladinsko prvenstvo v streljanju z zračno puško.

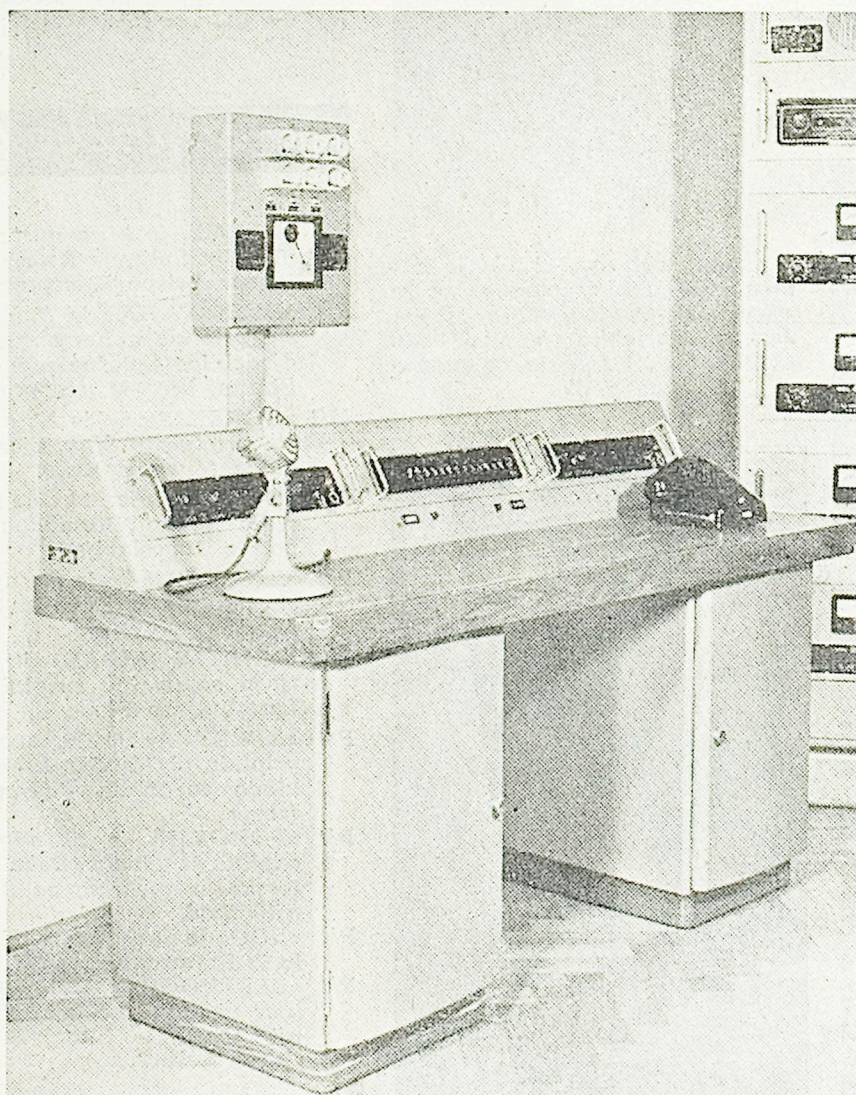
Strugarske usluge

OPRAVLJA SOLIDNO IN PO KONKURENČNI CENI

RIŽANSKI VODOVOD

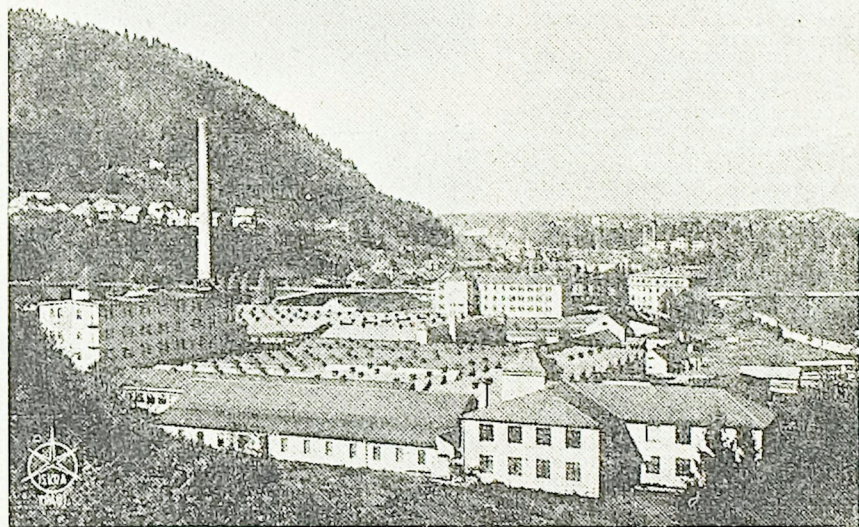
KOPER

Standardne prenosne OJAČEVALNE NAPRAVE

100 različnih variant

KOMBINACIJE Z
MAGNETOFONOM
GRAMOFONOM
RADIOAPARATOM
MIKROFONOM
IZHODNA MOČ
25 DO 150 W

ZVOČNE OMARICE ZIDNE ALI VISEČE

ZVOČNI STEBRI KOVINSKI ALI LESENI
S PETIMI ZVOČNIKI

MEŠALNE MIZE ZA OZVOČENJE

OZVOČENJE ODPRTIH PROSTOROV DO 2 KM
ZELO ENOSTAVNO IN SIGURNO Z ISKRINIMI
OJAČEVALNIMI ZVOČNIMI NAPRAVAMI!

ZAHTEVAJTE INFORMACIJE
DIREKTNO V

ISKRA

TOVARNA ELEKTROTEHNIČNIH IN
FINOMEHANIČNIH IZDELKOV
KRANJ

PREDSTAVNIŠTVA: LJUBLJANA, TITOVA 19, TELEFON 21-366 — BEOGRAD, TAKOVSKA 6,
TELEFON 21-745 in 21-077 — ZAGREB, GUNDULICEVA 7, TELEFON 25-567 — SKOPJE, ULICA
MARŠALA TITA 27, TELEFON 14-21 — RIJEKA, ULICA RADE KONČARA 17, TELEFON 36-58

MEŠALNA MIZA ZA OZVOČENJE

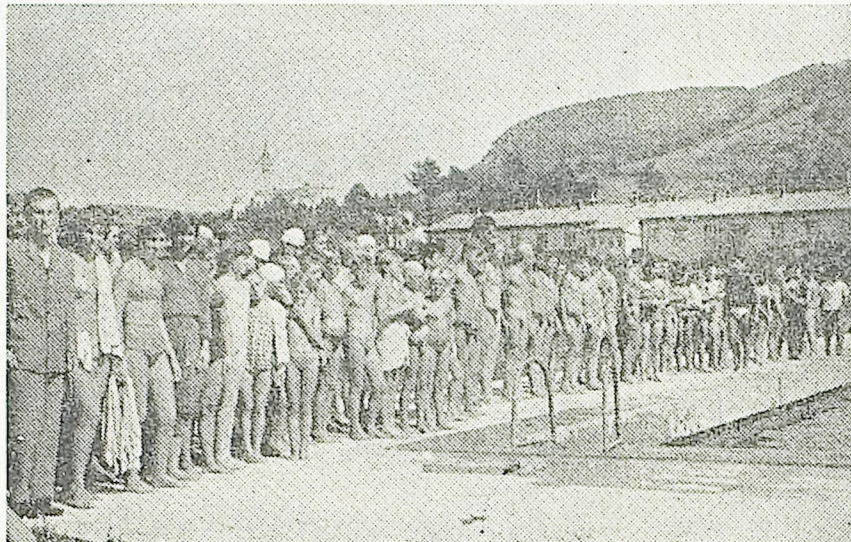
MEDCONSKI ŠAHOVSKI TURNIR V PORTOROŽU

Borbenost v odločilnih kolih

Tri četrtine velikega Medconškega šahovskega turnirja so za nami — po prostem dnevu v torek je 21 predstavnikov svetovne šahovske elite v sredo in večeraj začelo zadnji boj za čim boljše mesto na končni lestvici turnirja. Odkar je Mednarodna šahovska zveza FIDE na svojem kongresu v Dubrovniku pretekli teden potrdila svoj sklep, da se bo s portoroškega turnirja plasiralo prvih šest (med katerimi so lahko največ trije Rusi) za turnir kandidatov (verjetno bo ta turnir na Bledu!), si še marsikateri udeleženec prizadeva priti med to šestorico. Trenutno je položaj na lestvici tak, da samo za tri lahko z gotovostjo rečemo, da se bodo plasirali. To so večkratni sovjetski prvak, mladi Talj, ki je s 16. kolom ponovno prešel v vodstvo z 11 točkami (7 zmagami, 8 remiji in porazom proti Matanoviću); dalje drugi sovjetski »Tiger« Petrosjan, ki je bil od 4. kola dalje na čelu lestvice, dokler ga ni v 16. kolu porazil mladi danski šahist Larsen. Trenutno ima 10 in pol točke. Tretji, kateremu je zagotovljena udeležba na turnirju kandidatov za svetovno prvenstvo, je mladi islandski prvak Olafsson. Po 16. kolu ima 10 točk, igrati pa mora sicer še s Taljem in Petrosjanom, a tudi še s Sherwinom in De Greiffom, tako da sta mu vsaj še 2 točki zagotovljeni.

Za nadaljnja tri mesta pa je kar cela vrstva pretendentov. Igra v zadnjih 5 kolih bo odločila med njimi. Po 16. kolu je najboljši med njimi naš Matanović, ki ima 9 in pol točke. Sledita mu ostala sovjetska igralca Averbach in Bronstein. Prvi je v zadnjem času nekoliko popustil, Bronstein je nízal dolgo same remije, v zadnjih kolih pa je dosegel tudi nekaj zmag in je edini neporaženi tekmovalce tega turnirja. Ker pravila FIDE dovoljujejo plasiranje naprej le trem šahistom iz iste države, da se plasirajo za turnir kandidatov, je še

vprašanje, kdo od njih pojde na ta turnir. Po 9 točk imajo po 16. kolu tudi naš Gligorič, dalje mladi Američan Fisher, »brezdomec« Benkő in Čeh Pachmann. Eden izmed njih bo moral izpasti; vse kaže, da našemu »Gligi« ne bo treba. Zna se pa zgoditi, da se v

Tekmovalci na okrajnem plavalnem prvenstvu v Ilirski Bistrici

zadnjih petih kolih prerine kdo izmed trojice, ki ima sedaj po 8 in pol točke; to so mladi Argentinec Panno, izkušeni Madžar Szabo in Čeh dr. Filip. Larsen in Bolgar Neikirh bi s svojimi 7 točkami morala zmagati še v vseh ostalih 5 kolih; zato se bosta morala verjetno zadovoljiti s tem, da sta lepo v sredini tabele. Argentinec Sanguinetti ima po 16. kolu 6 in pol točke, sledi mu Sherwin, nato Argentinec Rossetto 4 in pol, potem Filipinec Cardoso s 4 točkami, Columbijec De Greiff z 2 in pol točke in slednjič kanadski Madžar Fuster z 2 točkama in največjim številom porazov — 13. Danes teden bomo že vedeli za končno lestvico portoroškega turnirja. **JULE**

KONČANO JE ŽENSKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO FLRJ V IZOLI

Nedeljkovičeva že petič državni prvak

Pretekli teden se je v Izoli končalo žensko šahovsko prvenstvo Jugoslavije.

Rezultati 15. kola: Kitonič—Piberl 1:0, Vinceljak—Lazarevič 1:0,

Inž. Vera Nedeljkovič si je letos že petič priborila prvo mesto

Ročić—Jovanović remi, Velimirovič—Katalinič 0:1, Radenkovič—Štruc 1:0, Pihajlič—Čirovič 1:0, Timofejeva—Jocić remi.

Vrstni red po končanem turnirju je tale: ing. Nedeljkovičeva 13 točk in je bila edina šahistka na turnirju, ki ni izgubila nobene partije. Z mago na prvenstvu v Izoli si je petič priborila na-

slov državnega prvaka. Drugo mesto je osvojila Lazarevičeva z 11,5 točkami, sledijo Timofejeva 8,5, Radenkovičeva 8, Jocičeva 7,5, Jovanovičeva, Vinceljakova, Pihajličeva 7, Piberlova 6,5, Čirovičeva in Kitoničeva 6, Kataliničeva 5, Velimirovičeva 4,5, ing. Ročić—Delakova 4 in Štrucova 3,5.

Na tem turnirju so si priborile naslov mojstrskega kandidata Jocičeva — BiH, Kataliničeva — NRH, Jovanovičeva — NRS, Kitoničeva — NRH, Pihajličeva — Vojvodina in Piberlova — Slovenija. **db**

KOŠARKA

Bistrica - okrajni prvak

V soboto zvečer je bilo v športnem parku v Ilirski Bistrici drugo finalno srečanje za naslov okrajnega prvaka v košarki za leto 1958. Po lepi in borbeni igri je moštvo »Partizana« Ilirska Bistrica premagalo moštvo »Partizana« Koper z rezultatom 51:36, polčas 29:15. Kot znano, so v prvi finalni tekmi, ki je bila prejšnjo nedeljo v Kopru, zmagali Koprčani s tesnejšim rezultatom 51:42 (25:24). Tako je Ilirska Bistrica z boljšo razliko v koših in tudi z boljšo igro zasluženo osvojila naslov letošnjega prvaka v košarki.

Košarkarski center za okraj Koper, ki ima sedež v Postojni, je letos prvič priredil okrajno prvenstvo po ligiškem sistemu, kar se je dobro obneslo. Polfinalni del tekmovanja je bil razdeljen v dve skupini. V prvi so tekmovala društva »Partizana« iz obmorskih mest — Koper, Pirana in Izole, v drugi pa društva iz Postojne, Sežane in Ilirske Bistrice. Prvaka obeh skupin sta bila Koper in Bistrica.

POSTOJNČANI V I. LIGI?

V nedeljo se bo začel jesenski del prvenstva v II. republiški košarkarski ligi, v kateri tekmujejo košarkarske ekipe TVD »Partizana« iz Postojne, Skofje Loke, Domžal in Vrhnike, nadalje »Proletarac« iz Zagor-

ja ob Savi in »Komet« iz Ljubljane. Največ možnosti za osvojitve prvega mesta in s tem za vstop v I. košarkarsko republiško ligo imajo košarkarji TVD »Partizana« iz Postojne, ki so v spomladanskem delu prvenstva premočno zmagali v vseh šestih tekmah ter osvojili 12 točk z najboljšo razliko v koših, in sicer 498:282, pred »Proletarcem« iz Zagorja, ki ima 8 točk (2 izgubljeni igri) in razliko 348:238 košev. Na lestvici strelcev je v spomladanskem prvenstvu vodil Peter Tavčar (Postojna) z 260 koši. Če bodo Postojnčani v jesenskem tekmovanju premagali »Proletarca« v Zagorju, jim je vstop v I. republiško ligo zagotovljen.

BALINANJE

KLJUB KVALITETI KOMAJ DRUGI

V Sežani je bilo državno prvenstvo v enojkah. Čeprav so Slovenci pokazali zelo kvalitetno igro, je med prvo trojico le en Slovenec. Tako je letos državni prvak Opržič Bruno — »Istra« Poreč. Drugi je Habjan Jože — »Lokomotiva« Ljubljana, tretji pa Mahne — »Torpedo« Reka. Prvenstvo si je ogledalo 250 ljudi.

OKRAJNO PLAVALNO PRVENSTVO V ILIRSKI BISTRICI

Visoka zmaga Koprčanov

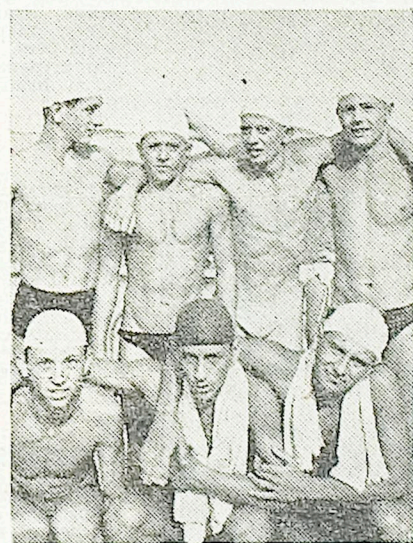
V nedeljo je mladi koprski plavalni klub uspešno preстал svojo preizkušnjo. Nepričakovano visoka zmaga je rezultat trdega dela in številnih treningov, nedvomno pa tudi velika zasluga njihovega strokovnega vodje tovariša Janeza Kramarja, ki posveča ves svoj prosti čas vzgoji plavalnega naraščaja

cev ostalih slovenskih klubov in TV društev »Partizana«.

V plavalnih disciplinah je premočno zmagal Koper s 304 točkami, drugo mesto je dosegel Piran (108 točk), tretje mesto Ilirska Bistrica (85 točk), četrto mesto Postojna (29 točk) in peto mesto Izola (17 točk).

Najbolj razveseljiv je bil napredek, ki so ga dosegli pionirji. Zlasti je treba pohvaliti Damjana Bandela in Lada Vugo iz Kopra, ki sta dosegla 1. in 2. mesto v prostem in hrbtnem plavanju, dalje Slapernika Rada iz Pirana, ki je zmagal v prsnem plavanju.

Lepi rezultati in velika udeležba mladincev so najboljše zagotovilo za skorajšen dvig našega plavalnega športa. Na 100 m prsno je v zelo dobrem času (1:27) zmagal Francé Adolf iz Kopra, Svetina Rajko iz Pirana je zmagal na 100 m hrbtno (čas 1:34). Najbolj razburljivo točka plavalnega programa je bila 100 m prosto za mladince, kjer je Tič Igor šele v zadnjih metrih premagal favorita Čotarja Eda iz Ilirske Bistrice. Dober je bil tudi drugi predstavnik Kopra Morato Er-

Koprski waterpolisti

nest Koprski mladinci so nadmočno zmagali tudi v obeh štafetah.

Med mladinkami so nastopile le mladinke iz Kopra.

Rezultati članov so bili na vseh progah občutno slabši od rezultatov mladincev.

V skokih v vodo so vsa prva mesta odnesli Koprčani.

Od petih waterpolo moštev je edino mladinsko »A« moštvo pokazalo lepo, hitro in učinkovito igro.

REZULTATI

50 m prosto pionirji: 1. Slapernik Rado (Pi) 0:45; 2. Plesničar Matjaž (Pi) 0:47; 3. Stefančič Branko (Il. B.) 0:48; 4. Hiršman Franc (K); 5. Klobučar Peter (K).

50 m hrbtno pionirji: 1. Bandel Damjan (K) 0:48,6; 2. Vuga Lado 0:48,9; 3. Svetina Mirko 0:50,5; 4. Sušmak Danilo (I); 5. Gruber Pavel (I).

50 m prosto pionirke: 1. Bandel Damjan (K) 0:34,5; 2. Vuga Lado (K) 35,3; 3. Svetina Mirko (Pi) 0:37,4; 4. Koren Lucijan (Il. B.) 0:38,1; 5. Sušmak Danilo (I) 0:40; 6. Dumladšč (Il. B.) 0:41,9; 7. Gruber Pavel (I).

50 m prsno pionirke: 1. Kovač Nada (K) 0:55; 2. Cirk Metka (Pi) 1:05; 3. Vuga Maja (K); 4. Kolnik Marija. 100 m prsno mladinci: 1. Francé Adolf (K) 1:27; 2. Slapernik Borut (Pi) 1:40,7; 3. Moškon Nace (Pi) 1:50; 4. Lešnik Božo (K) 1:48.

100 m hrbtno mladinci: 1. Svetina Rajko (Pi) 1:34; 2. Tič Igor (K) 1:38,8; 3. Kveder L. (Pi) 1:40; 4. Morato Ernest (K) 1:44,3.

100 m prosto mladinci: 1. Tič Igor (K) 1:14,5; 2. Cotar Edo (Il. B.) 1:16; 3. Morato Ernest (K) 1:17,9; 4. Koren Lucijan (Il. B.) 1:24,1; 5. Kveder Lovro (Pi) 1:26,9; 6. Slapernik Borut (Pi) 1:33,1.

100 m prsno mladinke: 1. Mastri Roža (K) 1:53,6. 100 m hrbtno mladinke: 1. Mastri Roža (K) 1:59.

100 m prosto mladinke: 1. Francé Marta (K) 2:9,1; 2. Muženič Neva (K) 2:30,2.

100 m prsno člani: 1. Eržen Lovže (Pi) 1:29,8; 2. Kalčič Tomi (K) 1:32,1; 3. Zeleznikar Drago (K) 1:47,4.

100 m hrbtno člani: 1. Cok Zlatan (K) 1:45; 2. Dornik Silvo (K) 1:50.

100 m prosto člani: 1. Jazbec Roman (K) 1:20,4; 2. Brodnik Andrej (K) 1:29,2; 3. Lenarčič Edo (Il. B.) 1:29,4; 4. Primčič Zoran (Po) 1:35; 5. Vidmar Stane (Po) 1:37,6.

3 x 50 m mešano pionirji: 1. Piran (Plesničar Matjaž, Svetina Mirko, Slapernik Rado) 2:19,8; 2. Koper (Vuga L., Hiršman Fr., Bandel Damjan) 2:20,4; 3. Koper II (Bradašnja R., Lešnik Andrej, Jež Fr.) 2:29; 4. Izola (Sušmak D., Sosič R., Gruber Pavel) 2:34,4.

4 x 50 m prosto pionirji: 1. Il. Bistrica (Domladšč, Kovačič, Kajšič, Koren) 2:44,9; 2. Piran (Slapernik R., Plesničar M., Svetina M., Lešnik) 2:50,7; 3. Koper I (Jež, Vuga Iz., Jerman J., Bradašnja R.) 2:52,9; 4. Koper II (Koršič V., Kolnik Fr., Mikac S., Kavričič M.) 3:15,7; 5. Il. Bistrica II (Logar, Celigoj, Stemberger, Zadel) 4:40,1.

3 x 50 m mešano pionirke: 1. Koper (Kolnik M., Kovač Nada, Vuga Maja) 3:31,9.

3 x 100 m mešano mladinci: 1. Koper I (Morato E., Francé A., Tič I.) 4:28,4; 2. Piran (Moškon, Svetina, Kveder) 4:48,2; 3. Koper II (Verglez P., Lešnik B., Klanjšček J.) 4:59.

4 x 100 m prosto mladinci: 1. Koper I (Klanjšček J., Lovrec M., Skrt M., Tič Igor) 5:25,4; 2. Il. Bistrica (Koren, Prosen, Antonič, Cotar) 5:47,5; 3. Piran (Kveder, Slapernik R., Jelčić, Svetina M.) 5:59,8; 4. Koper II (Tič M., Purhart A., Verglez A., Verglez P.) 6:08,4.

3 x 100 m mešano mladinke: 1. Koper (Mastri, Muženič, Francé) 7:05.

3 x 100 m mešano člani: 1. Koper (Zeleznikar D., Cok Zlatan, Jazbec R.) 5:34,7.

4 x 100 m prosto člani: 1. Koper (Francé Saša, Brodnik Andrej, Zajko R., Jazbec R.) 5:45,3; 2. Postojna (Vidmar, Primčič, Čehovin, Moze) 6:28; 3. Il. Bistrica (Smuk, Lenarčič, Znidaršič, Stemberger) 7:30.

SKOKI V VODO

Pionirji (1 m deska): 1. Hiršman J. (K) 28,7; 2. Črnigoj (Il. B.); 3. Koren itd.

Mladinci (3-metrski deska): 1. Mastri Duki (K) 41; 2. Stemberger (Il. B.) 31,2; 3. Slapernik B. (Pi).

Mladinke (3-metrski deska): 1. Marta Francé (K) 34,4.

Člani (3-metrski deska): 1. Vidmar Ferdo (K) 53; 2. Furlanič Lucijan (K) 40.

WATERPOLO

V popoldanskem tekmovanju v waterpolu je nastopilo šest moštev. Naslov mladinskega okrajnega prvaka si je osvojilo »A« moštvo PK Koper, ki je premagalo mladinsko moštvo TVD Partizan iz Pirana s 15:1 (7:0).

V tekmovanju članskih moštev je moštvo »Partizana« Koper premagalo z veliko premočjo ekipo »Partizana« Postojna z 9:1 (6:1). V koprskem moštvu sta posebno ugajala Kosmina kot graditelj igre in Jurca kot oster strelec. Koprčani so pokazali že dokaj vigrano igro s preudarnimi kombinacijami in podajanjem, pa tudi odkrivali so se in plavali so znatno hitreje.

V zadnji tekmi, ki je bila spričo enakovrednih nasprotnikov zelo napeta in dramatična in je — razumljivo — razgibala domače občinstvo, ki je navijalo za svoje moštvo, pa je članska ekipa PK Koper premagala ekipo Partizan Ilirska Bistrica z rezultatom 2:1 (1:1). V ekipi Ilirske Bistrice sta zlasti ugajala Edo Cotar in kapetan JLA Mandič. Naslov prvaka za leto 1958 je torej osvojilo moštvo »Partizana« Koper.

Vse tekme je sodil Lucijan Furlanič iz Kopra dobro — čeprav spričo mladosti te športne panoge v našem okraju razumljivo popustljivo do raznih napak in prestopkov proti strogim pravilom igre, ki jih sicer morajo upoštevati vigrane ekipe.

ZA POKAL FLRJ

V tekmi za nogometni pokal FLRJ so nogometaši Nove Gorice premagali slovenskega liguša »Ljubljano« s 4:2, kar pomeni presenečenje. Tako so se Novogorčani uvrstili v zaključni del republiškega prvenstva za ta pokal.

Sovjetska raketa na Mesec še v septembru

Kot so objavili nekateri sovjetski strokovnjaki za astronautiko, pričakujejo, da bodo v Sovjetski zvezi še ta mesec izstrelili raketo, ki naj bi dosegla Luno. Znano je tudi, da sovjetski konstruktorji gradijo takšno raketo že dobrih osem mesecev. Tehtala bo 72 ton.

Tudi Američani po svojem neuspelem poskusu mrzlično gradijo novo raketo, ki jo nameravajo poslati na našega spremljevalca. Prva je eksplodirala, ko je dosegla višino

17.000 metrov. Tekma se torej nadaljuje in za zdaj imajo prednost še zmeraj Rusi.

Elektronski volt

V zvezi z jedrno fiziko pogosto naletamo na to novo mero. Malokdo pa bo vedel, kolikšen je pravzaprav ta elektronski volt ozroma kolikšno količino energije pomeni. Da bo lažje razumeti, bomo uporabljali preprost primer: energija enega elektronskega volta bi dobila, če bi spustili d'narjski kovanec z višine ene milijardinke premera lasu.

MODROSTNI ZOBJE IZUMIRAJO

Neki skandinavski učenjak, ki že dolgo opazuje in proučuje rast zob, je ugotovil, da pri belcih tako imenovani modrostni zobje vse bolj in bolj izumirajo. Medtem ko so včasih zrasi vsakemu človeku, se danes lahko ponaša z njimi šele vsak deseti pripadnik bele rase. Zanimivo pa je, da to ne velja za drugopolite prebivalce našega planeta in da tem modrostni zobje še vedno rastejo.

»Mačja« elektrika

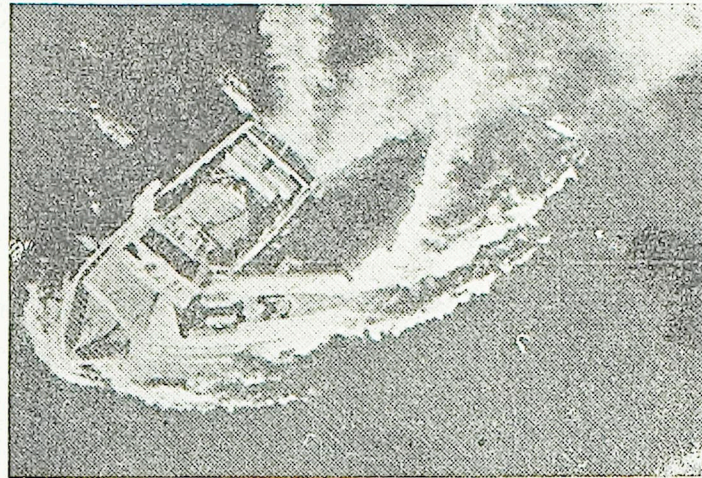
Če pogledamo mačko po suhih dlaki, zaslišimo prasketanje, ki ga povzroča s trenjem ustvarjena elektrika. Neki fizik je izmeril električno energijo, ki nastane pri tem, in izračunal, da bi moral »gladiti« nič manj kot poldrugo milijardo mačk, da bi dobili potreben tok za 15-svečno žarnico.

Učinkovit hranilnik

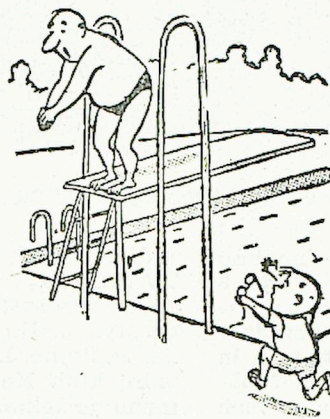
V Ameriki so nedavno začeli prodajati hranilnike, ki so tako narejeni, da mora lastnik najmanj vsakih 24 ur spustiti v režo vsaj en nov. Drugače začne hranilnik zvoniti, da spravi pokoncu vso hišo in ne neha prej, dokler ne dobi, kar mu pripada. Pravijo, da so se novi hranilniki izredno obnesli.

Nova kitolovka

Zgradili so 44.000-tonsko velikanko v Nikolajevu ob Črnem morju in ji dali ime »Sovjetskaja Ukrajina«. Poganjali jo bodo Dieslovi motorji s 15 tisoč KM. Ogromni trup dosega z nadgradnjami višino dvajsetnadstropne stavbe. Predor v njegovem zadnjem delu, skozi katerega bodo romali

Morje je široka cesta, vendar včasih preozka. Nezgoda se je primerila Billu Munceyu na hitrostnih telmah z motornimi čolni. Ko je dosegel hitrost nekaj nad 80 km na uro, mu je krmilo odpovedalo. V zadnjem hipu je skočil v vodo, čoln pa se je zaletel v manjšo obrežno ladjico. Zrtov ni bilo.

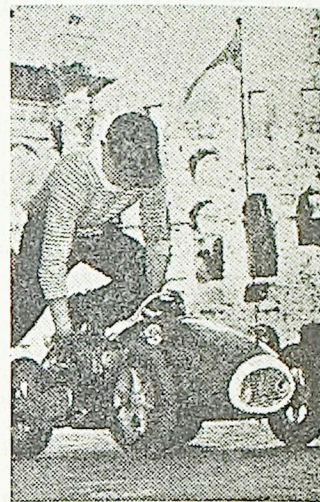
— Očka, očala si pozabil!
— Kar pusti jih, sinko, saj so mi pri skakanju samo v napoto!

»BARON GAUTSCH«

Nekdanja luksuzna potniška ladjica avstrijskega Lloydja »Baron Gautsch«, ki je leta 1914 med Brioni in Rovinjem naletala na mmo in se potopila, namerava reški Brodospas dvigniti iz morja. Zdaj utrjujejo njen položaj.

KRALJESTVO NAPRODAJ

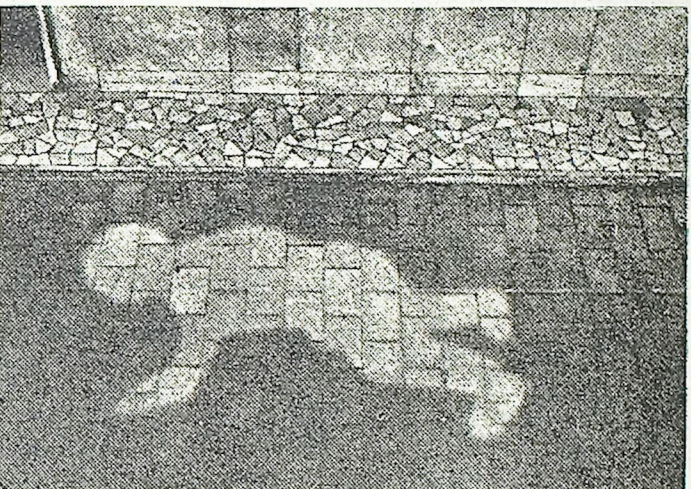
V angleškem časopisu »Time« je bil pred kratkim objavljen oglas: »Kraljestvo z vsemi kraljevskimi pravicami prodam za 1.000 gvinej.« Prodajalec je neki angleški književnik, ki mu je to »kraljestvo« pred leti daroval irski trgovec Sheel. Gre za otok Redondo v Karibskem morju. Na njem živi danes okrog 100 prebivalcev in njegovo veličanstvo ga prodaja, kot vidimo, za manj kot milijon dinarjev.

Tri leta je star mali Johnny. Spravil se je na očetov avto, ga srečno izvlekel iz garaže in se lep čas potepal z njim po okolici. Šele ko se je hotel spet vtihotapiti nazaj v garažo, se mu je primerila nezgoda in počesal se je ob podboje. Na sliki ga vidimo, ko pričakuje očetovo nagrado.

Fotografirano Vsemirje

Po sedemletnih pripravah in delih v kalifornijski zvezdarni Mount Palomar je izšel prvi »Veliki atlas Vsemirja«. Obsega 1758 fotografiskih kart, ki prvič v sliki prikazujejo številne nove zvezde in zvezdne meglice. Dosej je naročenih komaj sto zvezdov atlasa, ki stane okrog milijon dvesto tisoč dinarjev, s čimer pa so kriti tiskarski stroški.

Fotografira preteklost. Američani so izumili poseben fotografski material, ki je občutljiv za toploto. Slika nastane torej kot rezultat toplotne razlike in tako je možno fotografirati predmete oziroma njihove toplotne odtise tudi več ur potem, ko teh predmetov ni več na tistem kraju. Naša slika je bila posneta celih pet ur potem, ko je oseba, ki je ležala na tleh, odšla.

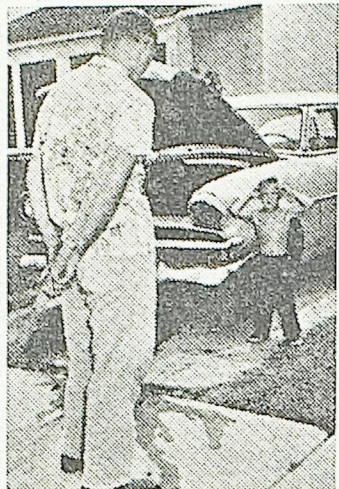
Moško je posadil svojih dve sto kilogramov na sedež in se predal užitku, ki mu ga je nudil lep film. Toda ko je posvetila luč, gospoda Humphreya niso mogli spraviti iz dvorane. Poklicati so morali delavce, da so demontirali celo vrsto stolov in ga rešili.

CENA LADIJ PADA

V zadnjem času cena rabljenim ladijam vidno pada. Med vojno slaviteljke Liberty-ladje ponujajo sedaj za največ 135 tisoč funtov, šle so v denar tudi že za sto tisoč funtov, če jim je klasa potekla. Ladje za staro železo pa gredo po osem funtov za BRT.

Koliko tehta — pika?

Tudi to so nedavno stehali. Na zelo občutljivo tehtnico so položili prazen list papirja in ga stehali. Nato so v svinčnikom naredili piko ter ponovno stehali vse skupaj. Tako so ugotovili, da tehta navadna, s svinčnikom narejena pika — natanko 0,002 miligramov.

Italijan Vito Pecori se je odpravil na pot po svoji domovini z avtomobilkom, ki ga je sam izdelal. Kot vidimo na sliki, ne bo potoval preveč udobno. Vozi- lo je dolgo komaj kak meter in temu primerno tudi široko. Doseže pa kar precejšnjo hitrost — 60 km na uro.

Katere so domače živali? O tem se sosedje pripravajo s Pauletto Greame, ki si je omislila »domačega« leva. Čeprav so njeni sostanovanci poskušali vse, da bi to ne preveč domačo zverino spravili iz hiše, niso ničesar dosegli. Angleški zakon namreč glede domačih živali ne predvideva nobenih omejitev.

Jack London. 13

SMOKE BELLEW

»Da, in prav tako so brezuspešno iskali zlato povsod tam, kjer so leta pozneje našli bogate žile. Poslušajte! Je velika reč. Samo osem do dvajset čevljev globoko, pa zadenete na živo skalo. Noben delež ne bo vreden manj ko pol milijona. Vse to pa je še največja tajnost. Precej sem dejal ženi, da vas moram najti, preden grem. Zdaj pa z bogom. Priljago imam skrivno doli na bregu. Stvar je namreč ta, da so me tisti, ki so mi stvar zaupali, naprosili, naj se ne podam na pot, dokler ne bo mesto Dawson leglo k podtoku. Saj veste, kaj pomeni, če vidijo koga, da je nared za stampečo. Pokličite tovariša, pa nam sledita! Stavim, da si bosta osvojila četrti ali peti delež od mesta, kjer je bilo zlato najdeno. Ne pozabite: Squaw-potok. Tretji po Swede-potoku.«

Ko je Dimač vstopil v kočico na strmini za Dawsonom, je zaslišal dobro znano dihanje.

»Ah, spat se mi spravi.« je mrmral Cok, ko ga je Kriš streljal za ramo. »Saj nimam nočnega dela,« je godrnjal, a ko ga je Kriš močneje potresel, je zarentačil: »Potoži svoje težave stari materi!«

»Zbahi se v hlače!« je klical Kriš. »Nocoj postaviva nekoliko mejnikov.«

Cok se je dvignil in hotel zarobantiti, toda Kriš mu je z roko zatislil usta.

»Pst!« je posvaril Dimač. »Velika najdba. Glej, da ne zdramiš sosedov. Dawson spi.«

»Prazne marnje! O taki najdbi nihče nikomur ne črhne n't besede, seveda ne. Pa reci, ali ni čudno, da kljub temu vsi rinejo tja?«

»Squaw-potok,« je zašepetal Dimač. »Čisto zanesljivo. Breck mi je namignil. Plitva zemlja in zlato precej od travnih korenin navzdol. Le hitro! Nekaj orodja vzameva n hitro.«

Coku so oči skupaj lezle, ker ga je spanec zopet premagal. Kar je začel, da lež brez omej.

»Če jih ti ne maraš, si jih bom pa jaz vzela,« mu je Kriš pojasnil.

Cok je sledil odejam in se začel oblačiti. »Ali vzameva tudi pse?« je vprašal.

»Ne. Pot po potoku še ni steptana in bi naju samo ovirali.«

»Potemtakem jim bom vrgele nekaj živeča, da ne bodo lačni, dokler se ne vrneva. Glej, da ne pozabiš vzeti s seboj sveče in nekaj brezove lubadi.«

Cok je odprl vrata; ko pa je začutil ostrino mraza, je brž odskočil nazaj, si zavahal kučmo čez ušesa in nataknil rokavice. Čez pet minut se je vrnil in si drgnil nos. »Dimač, sam bog ve, da se mi ta stvar upira. Bolj mrzlo je, kakor pa so bili tečajji peklenških vrat tisoč let prej kot so hudiči prvič zanežili ogenj. Razen tega je danes petek in trinajsti dan v mesecu. Nesreče se bodo kakor iskre usipale na naju.«

Naprtila sta si vsak svoje orodje, zaklenila dur in jo udarila po hribu navzdol. Čarobna razsvetljava severnega sija je bila že prenehala in le zvezdni utrinki so švigali skozi temo. Ob njih begotni luči ni bilo težko zagaziti vstran. Cok se je skotalil s shojene steze v globoki sneg in začel rotati dan, mesec in leto.

»Močji vendar!« se je jezil Dimač. »Pusti pratiko pri miru! Ves Dawson se bo zbudil in bo takoj za nama.«

»Hm! Vidiš luč v tistile kočici? Pa ono tam zgoraj? Pa škripanje vrat slišiš? O, kakopak, Dawson spi. Pa tistele svetilke? Gotovo imajo pogreb, kajne? Na stampečo menda ne gredo.«

Ko sta dospela do vnožja hriba in bila že skoro v Dawsonu, so se od vseh strani začele pojavljati lučice in od vseh strani je bilo slišati loputanje in cviljenje vrat. Za seboj sta čula škrepet, kakršnega delajo v mokasine obute človeške noge, kadar gaziijo sneg. Cok je zopet začel dajati duška svojemu razpoloženju.

»Kdo bi sodil, da bo toliko gospode pri tem nočnem pogrebu. To je pa že od sile.«

Šla sta mimo človeka, ki je stal ob strani in previdno klical z zamolklim glasom: »Hitro, Karel, hitro!«

»Si li videl zavoj na njegovem hrbtu, Dimač? Pokopališče je menda zelo daleč, če nosijo pogrebi odeje s seboj.«

Ko sta dospela do glavne ulice, je že nad sto mož stopalo za njima, in ko sta v medli svetlobi iskala steze, ki je vodila na bregu navzdol proti reki, jih je prihajalo vedno več. Coku je spodrsnilo in padel je po trideset čevljev dolgi dreč v mehki sneg, ki je bil spodaj nakopčen. Dimač mu je takoj sledil in neusmiljeno potlačil tovariša v sneg, prav ko se je ta z velikim trudom izkopal iz njega.

»Ta prostor je moj,« je godrnjal v snegu »jaz sem ga prvi našel.« Sneg je rokavice in iztepel sneg iz njih.

Naslednji hip sta se morala na vso moč potruditi, da se umakneta drugmu, ki so za njima pridrsel po dreč. Ko je reka zmrzovala, se je bil napravljal na tem mestu leden jez. Pod snegom so sem ter tja ticala strleče ledene skril. Dimač je nekaj-

krat prav občutno telebnil, potlej pa potegn'l iz žepa svečo in jo prižgal, kar so drugi z veseljem pozdravili. Ker je v brezvetrnem zraku svetlo gorela, je laže kazal pot.

»Vse kaže na to, da je stampeča,« je menil Cok. »Ali pa so ti ljudje mesečniki, ki v spanju tavajo po snegu.«

»Nič ne de, na čelu procesije sva pa le,« je odvrnil Dimač. »Kdo ve? Morda je tista lučca, ki jo vidim tam spredaj, nedolžna kresnica. Tisti drugi dve bosta najbrž tudi kresnici. Pogledaj jih no! Verjemi mi, da se jih pomika pred nama cela karavana.«

Reka Yukon je bila na tem mestu dobro miljo široka in do nasprotnega brega je vse migljalo gorečih sveč, ki so se pomikale po vijugasti stezi. Za njma jih je bilo še več, prav do vrha brega, ki sta ga se prehodila.

»Čuj, Dimač, to ni stampeča, to je preseljevanje narodov. Najmanj tisoč mož je pred nama. Zdaj pa poslušaj, kaj ti bo povedal dober prijatelj. Moj nasvet je dober. Kadar me namreč obide kaka slutnja, jo vedno pogodim. Vrva se in leziva na desno ubo.«

»Če me hočeš dohajati, varčuj malo s sapo. Bo bolje zate,« je zlovoljno godrnjal Dimač.

»O, moje noge so sicer kratke, ampak znam zato nalahko zgihati kolena, da mi sploh ni treba napejati m'č. Upam si prehiteti kogarsibodi, ki zdajle koraka po tem ledu.«

Dimač je dobro vedel, da tovarš ne laže, ker je imel že večkrat priložnost opazovati, kaj premore, kadar je treba pošteno stopiti.

»Jaz pa ves čas stopam bolj polagoma, ker bi ti rad dal priložnost, da se izkažeš,« se je norčeval Dimač.

»In jaz se spotkam ob tvoje pete,« ga je zavrnil Cok. »Če ne moreš stopiti hitreje, spusti me vsaj naprej, pa se drž mojih pet.«

Dimač je pospešil korake in kmalu je dohitel najbližji trop stampečarjev.

»Kar naprej, Dimač,« ga je spodbujal tovariš. »Prehit' no tiste nepokopane mrtvece. Saj to ni pogreb. Mahaj jo naprej, kakor da bi res kam hitel.«

Dimač je naštel v tej skupini osem mož in dve ženski. Preden so dospeli do nasprotnega brega, sta prehitela že drugo skupino, ki je štela dvajset krepkih mož. Nekaj čevljev pred zahodnim bregom je gaz krenila proti jugu. Zapustila je pri em hrapavo naplavo in prešla na gladek led. Nad ledom je ležala več čevljev debela snežena sipa. Steza je bila orka, komaj dva čevlja široka. Na obeh straneh bi se bil človek vdrl do kolen ali še globlje. Tisti, ki so šli pred njima, se niso marali umikati, in zato sta morala Dimač in Cok večkrat zagaziti v globok sneg in se truditi na žve in mrtve, da sta jih prehitela.

»Kam se ti pa tako mudi?« ga je nekdo vprašal.